

Šinigoj – Wagner

V vili „Bistrica“ nad Tržičem sta se preteklo sredo na povabilo predsednika Izvršnega sveta Slovenije neuradno srečala Dušan Šinigoj (levo) in koroški deželni glavar Leopold Wagner. Triurni razgovor je zajel vrsto aktualnih vprašanj, predvsem tudi položaj koroških Slovencev. Več na 2. strani.

Je Haider že dosegel popolno degradacijo dvojezičnih učiteljev?

Haiderjeva zahteva, po kateri naj bi bil dodatni učitelj – kljub nižji kvalifikaciji enakovreden razrednemu dvojezičnemu učitelju, je očitno prodrla tudi v ljudski in socialistični stranki. Šef avstrijskih svobodnjakov je namreč v ponedeljek napovedal, da bo podpisal iniciativni predlog treh strank, v katerem je zapisano, da bi imel dodatni učitelj naj-

manj 14 ur pouka tedensko. Ob tem je tudi izjavil, da ima zagotovilo, da se tudi ÖVP in SPÖ strinjata, da parlamentarni pododbor sklene enakovrednost dodatnega učitelja. Iniciativni predlog bo po zadnjih informacijah vložen 22. marca. Prva stopnja popolne degradacije dvojezičnih učiteljev je tako že v teku!

M. Gorbačov v Sloveniji

Sovjetski partijski voditelj Mihail Gorbačov (slika zgoraj), ki je ponedeljek prispel na petdnevni uradni obisk v Jugoslavijo, bo danes in jutri obiskal tudi Slovenijo. V sredo popoldne bo obiskal tipično gorenjsko kmetijo blizu Kranja, v četrtek dopoldne pa bo gost v velepodjetju Iskra v Kranju in si potem ogledal mesto Ljubljana. V ospredju pogovorov ob obisku Gorbačova bodo politični odnosi med obema državama, gospodarska vprašanja (Sovjetska zveza dolguje Jugoslaviji nad 1,5 milijarde dolarjev), ter podpis zaključnega dokumenta o enakopravnem sodelovanju in različnosti notranjepolitičnega razvoja. Sedanji obisk sovjetskega voditelja v Jugoslaviji je prvi po smrti predsednika Tita leta 1980.

50 let po anšlusu: „Avstrija, se zavedaš svojih dolžnosti?“

Kljub močno načetemu ugledu Avstrije v Evropi in tudi širše v svetu zaradi dogodkov zadnjih dveh let v zvezi z obravnavano preteklostjo predsednika Waldheima, ki kaže na nepremagano preteklost, se pritiski za sprejetje ločitvenega zakona za dvojezične ljudske šole na Koroškem nadaljujejo. Se Avstrija iz svoje preteklosti ni prav nič naučila?

Predstavnika slovenskih

organizacij dr. Marjan Sturm in dr. Matevž Grilc ter predstavnica Komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva dr. Susanne Dermutz so pretekli teden ob 50. obletnici zloglasnega „anšlusa“ soočili dunajsko javnost z današnjo avstrijsko manjšinskopolitično stvarnostjo – napadi na ostanke skupnega dvojezičnega šolstva.

Uvodoma sta Grilc in

Sturm nakazala paralele med preteklostjo in sedanostjo: šola je bila v oblasti protimanjšinskih sil že vedno instrument germanizacije. Nacionalsocialisti so takoj po priključitvi leta 1938 pričeli z uresničevanjem svojih uničevalnih načrtov proti slovenski manjšini. Petdeset let pozneje pa naj bi avstrijski parlament pod pritiskom preživelih večnovčerskih in protimanjšinskih sil glasoval o

uvedbi ločevalnega principa v šolah dvojezičnega ozemlja.

Avstrija je svojim žrtvam fašizma – zlasti Slovincem – ostala marsikaj dolžna, je poudaril Marjan Sturm. Matevž Grilc je dodal, da je manjšina dolgo časa zaman upala na izpolnitev državne pogodbe in 7. člena. Tudi vlade 2. avstrijske republike so nadaljevale reševanje manjšinskih problemov z (dalje na 6. strani)

PREBERITE

na strani

- 2 Spominska seja ZSO in NSKS ob 50-letnici anšlusa
- 4 T. Domej: Koroški Slovenci v dnevih anšlusa (2. del)
- 6 Novi knjigi Janka Messnerja in J. Nischelwitzerja
- 9 Mogočen koncert „Pesmi ponižanih in razžaljenih“ v Šentjakobu
- 10 Rožanski izobraževalni teden
- 12 Proslave ob mednarodnem dnevu žena
- 16 SAK pred pokalno tekmo in prvenstvom

Prva spominska svečanost za žrtve na Ljubelju

V okviru Rožanskega izobraževalnega tedna so slovenska kulturna društva priredila tudi prvo spominsko svečanost na Ljubelju, kjer so nacisti za časa druge svetovne

vojne pobili nešteto jetnikov koncentracijskega taborišča Mauthausen, ki so bili na prisilnem delu pri gradnji ljubeljskega predora. Na spominski prireditvi so spregov-

rili številni zastopniki kulturnega in političnega življenja, prireditve pa se je zaključila s polaganjem venca na jugoslovanski strani Ljubelja (več na 8. strani).

Slika: Mohar

Po odloku!

V ponedeljek so na zveznem Pedagoškem inštitutu v Celovcu ustanovili nekako delovno skupnost za slovenski jezik na ljudskih šolah. Na to so osebno povabili kakih dvajset učiteljev. V bistvu je prav, da se uvede taka delovna skupnost, slabo je le, da so jo dekretirali od zgoraj. Ni jasno, kdo je sploh vabil in kdo je učitelje izbral. Večina dvojezičnih učiteljev o tem ni bila obveščena.

Zadnja vest: Frakcije SP, VP, FP v Železni Kapli so odklonile zahtevo EL, naj bi se občina izrekla proti koroškemu „pedagoškemu“ modelu.

**Danes spet
16 strani!**

KOMENTAR

IVANA
LUKANANAZAJ K
SKUPNI MIZI!

Slovenci na Koroškem smo res čuden narod! Prav ob 50-letnici anšlusa se je zdelo predsedstvu Narodnega sveta koroških Slovencev potrebno, da napade predsednika druge osrednje slovenske organizacije, predsednika ZSO dipl. inž. Feliksa Wieserja.

Vzrok za to je bila Wieserjeva izjava, da se ne more strinjati z vsemi akcijami državnega poslanca Smolleja in da le-ta tudi ne zastopa stališče koroških Slovencev, temveč samo svojih volilcev – zelene!

Wieserjevo kritiko pa je predsedstvo Narodnega sveta – nekateri odborniki NSKS so to ostro in za odnose med obema organizacijama gotovo ne koristno izjavo prebrali šele v Smollejevem glasilu „naš tednik“ – takoj spremenilo v „gonjo proti našemu državnemu poslancu“, ne zavedajoč se, da je s takim zadržanjem dokazalo, da njegovi člani očitno ne morejo več razlikovati med konstruktivno kritiko in gonjo. Namreč o gonji res ne more biti govora!

Kritika je pravica vsakega demokrata, posebno če gre za izjave, kot v primeru Smolleja, ki z osrednjima slovenskima organizacijama niso vsklajene in ki so dejansko oškodovale in oslabile pozicijo in enotnost naše narodnostne skupnosti. Resnica je, da je državni poslanec Smolle s svojimi poskusi osebnega profiliranja na račun narodnostne skupnosti vnesel nevarno negotovost med Slovence in tudi v vrste širokega solidarnostnega gibanja. Da samo omenim popolnoma nekvificirano izjavo KEL o nadstrankarskem komiteju ali tiskovno konferenco, na kateri je Smolle pristal na gotovo delitveno število in tudi napovedal vstop v sosvet brez da bi bil sprejet dokončni sklep v obeh osrednjih organizacijah.

So še druge dvomljive „akcije“ državnega poslanca, o katerih pa ne bi hotel razpravljati, ker bi to škodovalo klimi znotraj manjšine in odvzelo demokratičnemu taboru v Avstriji še zadnjo zagnanost za solidarnost z zahtevami koroških Slovencev.

Državnemu poslancu Karlu Smolleju in članom predsedstva NSKS s predsednikom dr. Grilcem na čelu bi predlagal v pomislek tole: Če te hvalijo tvoji sovražniki in ne prijatelji, potem je nekaj narobe!

Vrni (vrnite) se za skupno mizo, ker samo tedaj bomo tako močni, da nas bodo morali naši pravi nasprotniki upoštevati!

Srečanje Šinigoj – Wagner pri Trziču

„Predvsem tudi o položaju manjšine“

IVAN LUKAN

Prvo srečanje med koroškim deželnim glavarjem Leopoldom Wagnerjem in predsednikom Izvršnega sveta Slovenije Dušanom Šinigojem po atentatu na Wagnerja lansko leto oktobra je bilo preteklo sredo v „vili Bistrica“ nad Trzičem – četudi v neuradni obliki – namenjeno izmenjavi stališč obeh vodstev o aktualnih vprašanjih.

Tako sta po triurnem razgovoru izjavila oba šefa vlad, pri čemer pa je predsednik Šinigoj še poudaril, da so „razpravljali predvsem o položaju slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.“

Deželni glavar Wagner je v zvezi z načrtovano reformo dvojezičnega šolstva na Koroškem izjavil, „da je treba videti odnose med deželama v luči prisotnih dejstev in da naj se ena država ne vmešava v notranje zadeve druge države.“ Wagner pa je priznal, da je pravica partnerja, „posebno če ima gotovo funkcijo zaščitnice“, da se briga za svoje manjšine, ki živijo izven njenih meja. „Enkrat sem že povedal, da

ne bom poskusil prisiliti predsednika Šinigoja, da bi moral izjaviti, da se strinja z neko rešitvijo, ki jo izvedemo na Koroškem“, je odgovoril na vprašanje „Slovenskega vestnika“, kako on sam gleda na stališče Slovenije v šolskem vprašanju.

Nadaljne teme razgovora, pri katerem sta poleg obeh predsednikov sodelovala še namestnik koroškega deželnega glavarja Erwin Frühbauer ter predsednica republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Cvetka Selšek, so bila nekatera vprašanja o gospodarskem sodelovanju ter gradnja karavanskega tunela. Šinigoj je poudaril, da ne more biti zastoja pri gradnji tunela in da se delo po načrtu nadaljuje.

Glede jedrske elektrarne v Krškem oz. ustanovitve varnostnega sistema med Ljubljano in Celovcem je Wagner zastopal mnenje, da bi zadoščal direktni varnostni vod med Jugoslavijo in Avstrijo, v katerega bi bil vključen tudi Celovec oz. koroška deželna vlada.

Naslednji razgovori med politiki Slovenije in Koroške bodo 26. aprila v okviru takoimenovanega kontaktnega komiteja.

Dušan Šinigoj, Leopold Wagner, generalni Konzul SFRJ v Celovcu Borut Miklavčič in Erwin Frühbauer v vili Bistrica pri Trziču.

Spominska svečanost

Uradna spominska svečanost dežele Koroške ob 50. obletnici priključitve Avstrije k nemškemu rajhu je bila 10. marca v dvorani grbov stavbe deželnega zbora v Celovcu. V prisotnosti najvišjih osebnosti družbenega življenja sta spregovorila deželni glavar Leopold Wagner in predsednik deželnega zbora Josef Schantl. Na spominsko svečanost so bile vabljeni tudi žrtve fašizma ter zastopniki obeh osrednjih slovenskih organizacij. S strani ZSO se je svečanosti udeležil Janez Wutte-Luc, predsednik Zveze koroških partizanov.

slika: H.G. Trenkwalder

Predstavniki obeh osrednjih organizacij...

ZSO in NSKS:
Odpor je potreben
tudi še danes

„Ob spominskih proslavah na tragične dogodke pred 50 leti ne moremo mimo ugotovitve, da so na Dunaju temeljiteje obračunali npr. z antisemitizmom kot na Koroškem z nemškim nacionalizmom. V svojem govoru je npr. Leopold Gratz odločno nastopil proti prikritemu antisemitizmu, Koroška pa še ni spodobna obračunati s preostanki nemškonacionalistične ideologije.“ Tako je med drugim menil Valentin Sima, ko je minuli petek na skupni spominski seji ZSO in NSKS ob obletnici „anšlusa“ v Modestovem domu orisal tedanje tragične dogodke.

Predsednik NSKS dr. Matevž Grilc je v svojem nagovoru poudaril, da se je z vkorakanjem nemških vojakov pred 50 leti začel tudi križev pot slovenskega naroda, ki se je nato uprl. Osvobojena Avstrija pa je ta krvavi doprinos Slovencev k osvoboditvi kmalu pozabila. Podpis državne pogodbe leta 1955 je bil nasprotno začetek nove dobe nasilne asimilacije, ki traja še danes. Zato mora današnji odpor živeti v krepitvi samozavesti, v zaupanju v lastne moči, v uporabi slovenskega jezika, v gospodarski samostojnosti našega ljudstva ipd. V zvezi za aktualnimi vprašanji manjšine je poudaril potrebo po realni oceni položaja in možnih rezultatov dialoga z avstrijsko vlado.

Dipl. inž. Feliks Wieser, predsednik ZSO, je poudaril, da je pred 50 leti nastal zgodovinski trenutek za tiste protislovenske sile, ki so se od nekdanj prizadevale izriniti avtohtono slovensko prebivalstvo na Koroškem. Tudi lojalnost tedanjega slovenskega vodstva ni mogla ublažiti uničevalne politike nacionalsocialističnega režima. Naposled pa je oboroženi antifašistični odpor slovenske narodne skupnosti dosegel take razsežnosti, da je pri pogajanjih za Avstrijsko državno pogodbo avstrijskim politikom odločilno koristil v njihovih prizadevanjih za samostojno, nevtravno drugo avstrijsko republiko. Kljub temu Avstrija še do danes ni izpolnila vseh obveznosti iz 7. člena; posebno še, ker asimil-

...so se skupaj z odborniki spomnili dogodkov izpred 50 let in žrtev nacizma.

lacijsko politiko krojijo tiste sile, ki se z antifašistično zmago še danes niso sprijaznile!

Koroške Slovence pa je Wieser pozval, da moramo biti ob vseh različnih pogledih v stanju najti trezno sodelovanje najširših krogov narodne skupnosti in nemškogovorečih prijateljev. Iskati moramo skupno platformo ne pa hromiti enotno solidarnostno gibanje s poskusi osebnega profiliranja.

Starosta koroških Slovencev dr. Pavle Zablatnik je ob zaključku prireditve prebral skupno resolucijo NSKS in ZSO, ki so jo naslovili tudi avstrijski vladi. V resoluciji je med drugim rečeno, da je priključitev Avstrije k nemškemu rajhu pomenila najgloblji zarezo v zgodovini koroških Slovencev sploh. Domače nemškonacionalne sile so začele odkrito s pripravami za uničevalno izseljevanje koroških Slovencev. Danes je zgodovinsko dognano, da je usoda koroških Slovencev od leta 1938 dalje v bistvu krojila avtohtona koroška veja nacionalsocializma.

Prvi nacistični ukrepi proti slovenski narodni skupnosti so bili izvedeni prav v izobraževalnem sistemu. Nasilno germanizacijo naj bi

podkrepili enojezični nemški otroški vrtci in odprava slovensščine iz šol.

Aretacije in nasilje pa so zbudile odpor. Zato pomeni leto 1938 tudi začetek odpora proti nacionalsocialističnemu režimu. „Z veliko prizadetostjo moramo 50 let po teh dogodkih ugotoviti, da uradna Koroška nikoli ni opazno priznala upora koroških Slovencev“, je rečeno v resoluciji. „Zato ravno v tem letu zahtevamo končno uresničitev Avstrijske državne pogodbe; uresničitev 7. člena kot nadomestila za škodo, ki jo je utrpela slovenska narodna skupnost za časa vojne.“

„Iz odgovornosti do skupne domovine in zaradi izkušnje iz preteklosti apeliramo na odgovorne, da ne izvedejo ločevanja šolarjev po jezikovnih kriterijih.“ Že leta 1945 je bila skupna dvojezična šola uvedena z utemeljitvijo, da hoče popraviti škodo, ki jo je prizadel nacizem slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Bila bi zgodovinska ironija, če bi avstrijska država prav v letu spomina na tragične dogodke pred 50 leti odstranila zadnje ostanke tega dvojezičnega šolstva na Koroškem in s tem ponovno kršila 7. člen Avstrijske državne pogodbe.“

Kaj takega se leta 1988 ne bi smelo več zgoditi...

Mnogo pozornosti je bila deležna spominska in protestna manifestacija deklariranih Waldheimovih nasprotnikov v soboto popoldne, na katero so pozivale bolj ali manj vse organizacije demokratičnega in naprednega spektra ter republikanski klub „Nova Avstrija“

Ob žalostnem dnevu – 12. marcu – kajpada tudi vreme ni moglo biti najlepše. Kljub temu je v mrzlem sneženem dežju pred dunajskim Hofburgom – trenutnim štabom bivšega wehrmachtovega oficirja – okoli 15.000 ljudi poslušalo protestne govore nad 15 osebnosti, ki se v svojih izjavah niso omejevali zgolj na zadevo Waldheim, marveč so se kritično dotaknili tudi drugih gnilih jajc, recimo pomanjkljive

obravnavne preteklosti, oportunitizma, ponovnega „anšlusa“ – tokrat k Evropski skupnosti ali razprodaje avstrijske industrije.

Med drugim so spregovorili: Erika Weinzierl, Alfred Hrdlicka, Josef Haslinger, Peter Turini ter taboriščnika Eduard Rabofsky in Rosa Jochmann.

Prizadetost je sprožila tudi nadvse vidna navzočnost koroških Slovencev – dunajskih klubšev, ki so s transparentom opozarjali na genocidno politiko nacistov ter na načrtovani koroški šolski apartheid v letu 1988. Mnogi izmed govornikov so to problematiko spontano povzeli in izrazili svoje ogorčenje. Na primer Erika Weinzierl: „Kaj takega se v letu 1988 ne bi smelo več zgoditi!“

OBZORNIK

George Bush prepričljiv zmagovalec predvolitev

NEW YORK. Na primarnih volitvah v 20 od 51 ameriških zveznih držav je na republikanski strani nadvse prepričljivo zmagal sedanji ameriški podpredsednik George Bush. Reaganov namestnik je s tem že dokončni kandidat za Belo hišo, medtem ko na demokratski strani še vedno nihče od šestih kandidatov ni prevzel vodstva. Po teh volitvah pa se je izoblikovala vodilna

Podpredsednik Bush je zmagal kar v 16 od 17 držav, v katerih so volili republikanci, njegov največji nasprotnik senator Bob Dole pa samo v eni državi, kar mu gotovo ni bilo v veliko tolažbo in korist.

trojka, ki jo sestavljajo guverner države Massachusetts Michael Dukakis, črnski voditelj Jesse Jackson in senator Albert Gore iz države Tennessee.

Giovanni Goria odstopil!

RIM. Italijanski ministrski predsednik Giovanni Goria (slika zgoraj) je v petek zvečer (tretjič) odstopil. Razlog za to so bile nepremostljive razlike v stališčih strank ki sestavljajo koalicijo. Goria je bil 47. šef italijanske vlade po drugi svetovni vojni. Za predsednika je bil izvoljen šele 25. julija lanskega leta.

Protest v parlamentu

DUNAJ. Neznani storilci so preteklo sredo – tri dni pred obletnico anšlusa – med zasedanjem parlamenta vsuli z galerije za poslušalce med člane avstrijskega državnega zbora nekaj tisoč rumenih letakov s pozivom, naj glasujejo proti uvedbi ločevalnega šolskega modela na dvojezičnih ljudskih šolah na Koroškem. Po podatkih varnostne službe parlamenta sta bila pri tem dogodku zajeta in zaslišana dva slovenska študenta.

Zadnje koncentracijsko taborišče?

Pozno jeseni se je zganilo tudi bonsko zunanje ministrstvo in se odločilo, da bo v Čile poslalo posebno komisijo, ki naj bi poskušala na kraju samem ugotoviti, kakšne so razmere v naselbini, ki so jo na jugu Čila postavili nemški naseljenci in ki nosi dostojanstveno ime Colonia Dignidad.

Od našega rednega dopisnika v Bonnu

Komisija se je konec minulega leta vrnila ne da bi smela stopiti čez prag z žico obdane in dobro varovane naselbine; zadnja razprava v okviru sodne obravnave, ki teče že poldrugo leto pred bonskim deželnim sodiščem, pa je k vsem dosedanjim sumom te dni pridala še enega – trgovanje z orožjem.

Colonia Dignidad je bila dolgo časa bolj znana zainteresirani mednarodni javnosti, manj pa so zanje vedeli v ZRN. Njen ustanovitelj Paul Schäfer je v šestdesetih letih v bližini Bonna vodil otroško zavetišče. Na tem delovnem mestu je bil obdolžen spolnega zlorabljanja otrok, vendar pa se je še preden ga je zagrabil sodni mlin, umaknil na varno.

V naselbini, ki jo vodi zdaj, živi okoli 300 naseljencev za bodečo žico in z delovnim dnevom, v katerem je edini prosti čas čas za spanje. Tudi zakonci morajo živeti vsak sebi in vzdržno, to pa ne velja za Schäferja, ki so mu – tako

so pričali pobegli naseljenci – na voljo vsi mladeniči v naselbini. Kršitev strogega reda je povod za ostre kazni od elektrošokov pa do injekcij, smisel celotne kaznovalne politike pa naj bi bil v zmanjševanju volje ljudi, da se uprejo in pobežejo.

Vendar pa Colonia Dignidad ni vzbudila pozornosti s tem načinom življenja, marveč z drugimi dejavnostmi. Organizacija Amnesty International je že leta 1977 posredovala podatke, po katerih naj bi razvpita Pinochejeva politična DINA naselbino uporabljala ne samo za skrivno mučilnico političnih nasprotnikov, od katerih so mnogi pokopani na njenem ozemlju, marveč tudi za nečloveške poskuse, predvsem takšne, s katerimi so skušali mučitelji odkriti meje vzdržljivosti pri posameznih oblikah mučenja.

Poročilo Amnesty International je bilo podprto z vrsto dokazov, tako da je bilo vključeno tudi v redno letno poročilo Organizacije združe-

nih narodov o kršitvah človekovih pravic.

Razlogov za to, da naselbini ne pridejo do živoga, je več. Najpomembnejši je pač ta, da naselbino varuje Pinochejev režim, posebej še, če je res, da je bil preko nje vzpostavljen tudi kanal za oskrbovanje z orožjem. Naselbina je bila visoko cenjena tudi pri zahodnonemških konservativcih in desničarjih, nekdanjemu zahodnonemškemu veleposlaniku v Čilu pa zdaj kar brez dlake na jeziku očitajo nenavadno prijateljske odnose z vodstvom naselbine; vsekakor v času njegovega službovanja nihče ni niti poskušal odkrivati resnice o naselbini. Zaradi posebnega ozračja ustrahovanosti so tudi redke priče, ki bi jim uspelo prebiti dvojno ograjo, najprej tisto okoli naselbine, in potem če tisto, ki jo predstavlja Pinochejev režim, zainteresiran za to, da resnica o naselbini ne pride v svet. Čeprav se dokazno gradivo o naselbini in njenem desničarskem vodju vsak mesec pomnoži za kakšno novo grozljivo pričevanje, pa v Bonnu tudi zdaj, ko so se odločili priti zadevi do dna, ne najdejo prave poti do vse resnice; in to bo kot kaže trajalo, dokler bo v Čilu na oblasti Pinochejeva garnitura.

Koroški Slovenci v dnevih

V pičlem tednu po prevzemu oblasti so nacisti zaprli naslednje koroške Slovence: škocijanskega župnika Vinka Poljanca, ki so ga aretirali že 12. marca, v pliberškem sodnijskem zaporu se mu je 13. marca pridružil Ignacij Maček iz Pliberka. Naslednjega dne so oba prestavili v celovške zapore. Poleg njiju je bil v prvih dneh nacistične oblasti aretirani tudi Simon Piopiunik, eden redkih uradnikov kmečke bolniške blagajne, ki niso bili člani ilegalne NSDAP. Kmečki časopis je med vzroki za njegovo aretacijo navedel, da je „nacionalni Slovenec, ki je v Avstriji razpečeval in širil tednik katoliških emigrantov Der deutsche Weg, hujškaški list proti nacionalsocialistični Nemčiji.“ Po vaseh so se nad zavednimi Slovenci znašali domači nacisti (glej faksimile iz Koroškega Slovenca), hkrati pa slavili zmago z bakladami, shodi in proslavam. Te vesti kažejo na „normalizacijo“ položaja v smislu nacističnih oblastnikov; aretacije pa pričajo o dejstvu, da so koroški nacisti bistveno odločali o ravnanju s Slovenci. Tudi v vrstah nove deželne vlade so bili na ključnih mestih „izkušeni“ in znani domačini. Med šestimi člani prve nacistične deželne vlade najdemo naj-

17. marca so koroški Slovenci posredno izvedeli, da jih onkraj Karavank še niso čisto odpisali. Koroški dnevnik „Freie Stimmen“ se je namreč tega dne obregnil ob „poročila, ki so od a do ž izmišljena.“ Nekaj bolečih ukrepov proti koroškimi Slovencem pa so morali priznati tudi v tem članku. „Do aretacij, do katerih je moralo priti na jezikovno mešanem ozemlju, ni prišlo zaradi dejanj, ki bi bila kakorkoli povezana s priznavanjem k slovenski narodni skupini, v zelo redkih primerih je prišlo le do hišnih preiskav in sicer tam, kjer je že dolgo obstajal utemeljen sum iredentističnega zadržanja in delovanja. Aretiran je bil en vodilni slovenski župnik, vendar ne zaradi političnih razlogov, pač pa zaradi poskusa tihotapstva deviz.“ Koroška deželna vlada pa je smatrala za potrebno, da temu prvemu članku, ki ga je kakor koroški dnevnik objavil pa 11. marca o koroških Slovencih, doda svoje uradno stališče, ki ga je podpisal deželni glavar Pawlowski: „V zadnjih dneh in urah so jugoslovanski časopisi in radio objavili vrsto popolnoma neresničnih vesti o stanju, ki baje vlada na Koroškem. Ta tisk in radio že leta načrtno poskušata zasejati nemir med prebivalstvom Koroške in predvsem obmejnih predelov. Nacionalsocialistični deželni vladar Wladimir Pawlowski je skupaj z deželno vlado trdno odločen, da bo temu nečastnemu početju napravil konec. Med drugim je jugoslovanski tisk trdil, da so na Koroškem izbruhnili nemiri, da na Koroškem teče kri, da je precej mrtvih in ranjenih, da so gorele hiše slovenskih kmetov in da ni konca aretacij slovenskih duhovnikov. Gospod deželni glavar in varnostni direktor doktor Isselhorst sta se osebno povezala s knezoškofom dr. Adamom Hefterjem, pri čemer je knezoškof izrecno zatrdil, da nikakor ne bo ščitil nobenega duhovnika, proti kateremu so oblasti uvedle postopek zaradi kaznivega dejanja. Edini duhovnik, ki je bil aretirani na Koroškem, je nacionalno slovenski župnik Poljanec iz Škocijana, ki so ga prijeli pri tihotapljenju deviz. Na vsem jezikovno mešanem ozemlju Koroške je prišlo do štirih aretacij in sicer so bili priprti štirje komunisti v Borovljah, ki so se skušali upreti novi ureditvi naše dežele. Gospod deželni glavar javno izjavlja, da na Koroškem ni no-

benih nemirov, da ni mrtvih ali ranjenih, da je vsakogar premoženje nedotaknjeno, da ne gori niti ena hiša. Izjavlja, da je celotna javnost vseh stanov in slojev, predvsem pa delavstvo, kljub vročini napetosti prevrata in kljub pogosto upravičenim mislim na povračilo, popolnoma disciplinirana, da so vsi uradi, vsi uradniki in vse javne službe z zanemarljivimi izjemami, polni notranjega veselja in prekipevajočega navdušenja, v službi novega gibanja. Deželna vlada lahko brez bahovosti trdi, da so se vsi Korošci vključili v službo nacionalsocialistične prenove in da so lahko ravno Korošci ponosni in srečni, da stopajo zdaj delovni, vendar mirni in življenje potrjujoči prihodnosti nasproti. Proti nadaljnjemu poročanju tujine o grozotah pa bo Koroška deželna vlada ukrepala z vsemi razpoložljivimi sredstvi.“ Pismo je svojevrsten dokument prvih dni po prelomu, saj dokazuje široko koordinacijo.

V tem vzdušju sta se na uradu koroške deželne vlade zglasila zastopnika slovenske manjšine dr. Joško Tischler in dr. France Petek in podala lojalnostno izjavo do novega režima. Dnevnik „Freie Stimmen“ je o njunih razgovorih z deželnim glavarjem Pawlowskim in deželnim svetnikom Maier-Kaibitschem dva dni pozneje poročal:

Izjava lojalnosti nacionalnih Slovencev:

Iz Porenja so v Celovec pripeljali močne policijske enote.

Deželna tiskovna služba javlja: 17. t. m. sta koroškega deželnega glavarja W. von Pawlowskega obiskala predstavnika nacionalno slovenske manjšine na Koroškem dr. Petek in prof. Tischler in spričo neresničnih poročil o strahotah, ki jih jugoslovanski časopisi še naprej objavljajo, podala izjavo, da Slovenska prosvetna zveza kot manjšinska organizacija na Koroškem ogorčeno zavrača govornice o razmerah na južnem Koroškem, ki jih razširja jugoslovanski tisk. Gospoda sta deželnega glavarja prosila za zaščito in varstvo nacionalno-slovenske manjšine...

Deželni glavar je to izjavo vzel na znanje z velikim zadovoljstvom in poudaril, da je zanj zelo pomembno, da so poklicani predstavniki nacionalnih Slovencev na Koroškem zavrnila nesmiselne govornice v jugoslovanskem tisku. Izrazil je prepričanje, da nacionalsocialistični rajh nima nobenega namena, da bi s silo ukrepal proti katerikoli manjšini, dokler bo ta do rajha lojalna. Nasprotno, v interesu rajha je, da so tudi pripadniki manjšine deležni pospeševanja, ki je potrebno za blaginjo in gospodarski napredek narodne skupine. Vsek Slovenec v deželi je ravno zaradi nove ureditve lahko srečen in vesel, da pripada najmočnejši državi in uživa njene gospodarske prednosti. Poskus, da bi navezali kakšne vezi preko državne meje, bodo preprečeni z železno pestjo.

Posebej lahko pozdravimo,

da je Slovensko prosvetno zvezo vodil razum, da je javno in prostovoljno nastopila proti lažnim vestem inozemskega tiska o koroškem obmejnem ozemlju. Na taki pošteni in lojalni podlagi bo vedno mogoče govoriti o željah nacionalnih Slovencev.“

Pismo, ki ga je naslovlila SPZ deželnemu glavarju, se glasi:

Slovenska prosvetna zveza odločno zavrača v inozemskem časopisju razširjene vesti o razmerah v Spodnji Koroški ter ugotavlja:

1. da „Koroški Slovenec“, glasilo koroških Slovencev, neovirano naprej izhaja.

2. da ni bil niti urednik imenovanega glasila niti katerikoli druga oseba z bog narodno-kulturnega udejstvovanja aretirana.

3. da so merodajne osebe deželnega glavarstva zastopnikom Slovenske prosvetne zveze zagotovile, da je slovensko udejstvovanje na kulturnem in gospodarskem področju zajamčeno.

Da se ta izjava primerno poudari, se priobči v „Koroškem Slovincu.“

**Dr. Joško Tischler l.r.
t.č. predsednik**

Pawlowski je o lojalnostni izjavi koroških Slovencev sodil takole: „koliko je ta izjava notranje zasidrana, ni jasno.“

manj tri osebe, ki vsaka po svoje simbolizirajo globoko zasidranost nacizma na koroškem političnem prizorišču. Mesto deželnega glavarja je zasedel Wladimir von Pawlowski, ki so ga kot uradnika deželne vlade leta 1935 prisilno upokojili zaradi članstva v NSDAP. Že to priča o visokem številu uradnikov v nacistični stranki. Drugi je bil Ferdinand Kernmaier, po 12. marcu 1938 namestnik deželnega glavarja. Bil je velikomemško orientiran in od leta 1931 do 1934 celo demokratično izvoljen koroški deželni glavar. Nato je šel po poti številnih pristašev koroških strank ter se pridružil nacionalnim socialistom. V julijskem nacističnem puču leta 1934 ga najdemo že med borci. Za časa avstrofašističnega režima je bil zaradi nacističnega delovanja obsojen na šestmesečno zaporno kazen. Nacisti so sodelovanje nekoč najvišjega predstavnika dežele v okviru svoje stranke spretno propagandistično izkoriščali. Tretja oseba, še večji produkt koroškega nemškega nacionalizma in hkrati značilen primer kontinuitete, je Alois Maier-Kaibitsch, ki kot tajnik in duša koroškega Heimabunda pooseblja protislovensko in nacistično naravnost.

17. marca je bilo v Velikovecu zborovanje delavcev. Na njem je spregovoril tudi „bivši strankarski sekretar socialnih demokratov in Volksgenosse Wedenig, ki je bil sam izpuščen iz zapora šele ob zadnji amnestiji Schuschniggove vlade, je ob glasnem odobravanju navzočih dejal, da se delavstvo veseli, ker je končno združeno z veliko sestrsko državo, kar je bilo predvideno že v ustavi republike Nemške Avstrije leta 1918. Čeprav delavstvo še ni v celoti v vrstah nacionalsocializma, pa je novemu gibanju naklonjeno, kajti po izjavah Führerja in državnega kanclerja lahko računa s pozitivno tržišča dela na močno prizadetem Spodnjem Koroškem.“

21. marca deželni varnostni direktor pismeno zahteva od krškega škofa Adama Hefterja, da iz „varnostnopolicijskih razlogov nemudoma premesti šest slovenskih duhovnikov: „Rudolfa Blümla, Janeza Starca, Mateja Worniga, Tomaža Holmarja, Franca Vuka in Janeza Sekola. Ugotavlja, da „ima zanesljiva poročila o tem, da je prišlo do zadnje dni opaženih sprememb med nacionalno-slovenskim prebivalstvom ne nazadnje zavoljo vplivanja teh duhovnikov.“ Isselhorst uradno sporoča, da je Poljanec v zaporu zaradi poskusa tihotapstva deviz ter da so proti obtožencu uvedli postopek. Ta ukrep je že ozko povezan s pripravami na ljudsko glasovanje 10. aprila, ki naj bi potrdilo priključitev Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji.

22. marca kot prvi visoki predstavnik Nemškega rajha Koroško obišče Reichsführer-SS Himmler. Avstrijsko ministrstvo za pouk tega dne izda odlok, da je treba šolarje seznanjati z razvojem in bistvom nacionalsocialističnega gibanja. Koroški deželni šolski svet pošlje na prisilen dopust nekaj učiteljev, med njimi ravnatelja v Vratih Franca Wedeniga ter šmihelskega in globaškega učitelja Ernsta Primoscha in Gustava Viternika.

Prvi val zasledovanj koroških Slovencev je popustil, ko se je začela propaganda za 10. aprilski plebiscit. V prizadevanju za čim boljši rezultat so odgovorni v deželi ubrali bolj prijazne strune.

(dalje v prihodnji številki)

„anšlusa“

Dr. Teodor Domej, sodelavec Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu, je avtor dokumentacije, ki posebej obravnava usodo koroških Slovencev v prelomnih dnevih marca 1938.

Poučeni smo, da so krajevni mogočnejši ponekod mislili, da je sedaj prišel trenutak, ko lahko in neovirano izlijemo vso mržnjo proti Slovincem. Tudi osebne grožnje niso manjkale. Vemo, da se je tu in tam tem mogotcem posrečilo, da so grožnje tudi izvedli. Več duhovnikov je moralo radi njih prehodno zapustiti ravno v velikonočnem času svoje fare. Vemo, da so se izvršile razne osebne premestitve, ki niso prav nič utemeljene v zadržanju dotičnih oseb. O vsem tem nismo pisali, ker smo uverjeni, da so to le krajevni in — tako se nadajamo — samo prehodni izlivi mržnje napram Slovincem. Stališča države do manjšine pa ne bodo narekovali vaški velikoustneži, marveč državni interesi.

Slika z dežele.

Iz številnih dopisov in ustmenih pripovedovanj naših mož in fantov o dogodkih in položaju po 13. marcu posnemamo nekako splošno sliko položaja v naših dolinah:

Hitri prevrat ni našel ljudstva docela nepripravljenega. Že začetkom marca je začela napetost političnega ozračja naraščati. Dosegla je svoj prvi višek v Schuschniggovi napovedi glasovanja dne 13. marca in koj nato svoj drugi višek v njegovem odstopu, Hitlerjevem nastopu in nagloma izvedeni priključitvi. Viselo je v zraku, da mora priti odločitev, tako ali tako, nam piše mož iz Roža. Odahnilo smo se, ko je tako hitro minula nevarnost meščanske vojne in se je položaj po 13. marcu tako hitro razvijal, nam je pripovedoval vrli France iz Podjune. Razburjenja v resnici ni bilo nikjer, tudi groženj krajevnih vročekrvnežev ljudstvo ni jemalo preresno, čim je čutilo takoj v prvih dneh močno roko z Dunaja in Berlina.

V narodnem pogledu je predvsem „Koroški Slovenec“, ki menda nikdar še ni bil tako zelo dobrodošel, kakor v tednu po prevratu, najprej pomiril črnogleda. Sledeče obvestilo Slovenske prosvetne zveze in nato izjave narodno-socialističnih govornikov na številnih zborovanjih minule in predzadnje nedelje so doprinesle svoje, da je ozračje v narodnostnem pogledu že povsem mirno. Dobro deje v velikih dneh beseda o spoštovanju naroda-soseda in ljudstvo v Borovljah, Medgorjah, Radišah, Št. Jakobu, Svečah in še drugod jo je z hvaležnostjo sprejemalo. Izkušeni borci za narodno pravo le še dodajajo, naj bi vsaj tem besedam skoro sledila dejanja.

V verskem pogledu kazi sicer povsem mirno sliko z dežele dejstvo, da v štirih farah ni domačega duhovnika in se ljudstvo v nedeljah zama zbiralo v svojih božjih hramih k božji službi. Ne more in ne more razumeti razlogov, zakaj so njihovi gospodje odsotni. Naj bi se čimprej vrnili naš gospod, tako je prosila minuli četrtek pristojno oblast deputacija iz celovške okolice.

Kako je „Koroški Slovenec“ spremljal politični prelom v deželi? O vseh dogajanjih ni poročal, ker je pač tudi za slovensko glasilo veljala stroga cenzura. Med vrsticami pa le zvezo, da so bili koroški Slovenci od prvega trenutka izpostavljeni odkritemu nacističnemu pritisku.

Večni opomin na dogodke leta '38

Na prireditvi celovške univerze v opomin na usodne dogodke pred petdesetimi leti je rektor dr. Günther Hödl po zgodovinski retrospektivi pozval k toleranci in skromnosti. Sicer, je dejal Hödl, se nismo ničesar naučili iz zgodovine. Nato pa je rektor pred poslopjem odkril spomenik, ki naj opominja na leto 1938. Spomenik je delo mag. Rudolfa Peykerja, direktorja inštituta za šport.

Upati je, da bodo v tem letu celovški univerzi sledile tudi druge inštitucije.

So Avstrijci „umetniki pozabe“, da nikdar niso videli, kaj so storili?

„Dialog z zgodovino o dogodkih v letu 1938“ je dr. Helmut Rumpler, predstojnik inštituta za zgodovino na celovški univerzi uvodoma imenoval niz predavanj v tednu pred „obletnico“ priključitve. Bo iz tega dialoga zrasla nova politična zavest, ki bo temeljila na novem prepričanju? Tako upanje bo pokazala bodočnost, ki jo bomo tudi sami sooblikovali.

MIHA PASTERK

Čepravo so bila posamezna predavanja inštituta za zgodovino zelo izčrpna, je danes mnogokrat le težko razumeti, kaj se je leta 1938 dogajalo v Avstriji in še posebej na Koroškem. Pa vendar je niz predavanj nakazal toliko dejstev, da je že skoraj neverjetna teza o „prvi žrtvi“, kakor je zajeto tudi v Moskovski deklaraciji. Razumljivo je, da je bilo prav to po letu 1945 mnogim dobrodošel izgovor, s katerim so opravičevali morebitno sodelovanje pri duhovni pripravi anšlusa in uveljavitvi nacionalsocializma.

So bili gospodarski argumenti merodajni?

Da so bili za priključitev Avstrije k Nemčiji merodajni predvsem gospodarski argumenti, so trdili nekateri za časa anšlusa in še danes.

Dr. Rumpler pravi, da je priključitev pomenila le navidezno rešitev gospodarskih

problemov. Mnogo bolj odločilna je bila „zavest politične enotnosti nemškega naroda“, za katero so bili Avstrijci in Korošci pripravljani marsikaj žrtvovati.

Notranjepolitična zadeva?

Že znanega dejstva, da je takratna Jugoslavija smatrala anšlus za notranjepolitično zadevo Avstrije, tudi dr. Arnold Suppan ni mogel spremiti. Vendar pa so Slovenci v Jugoslaviji že takrat svarili pred tem, da je priključitev Avstrije le prvi korak k velenemški ideji o prodoru do Jadrana. Pred naraščajočim fašizmom pa je v pozivu vsem jugoslovanskim narodom svaril centralni komite KP Jugoslavije, je poudaril Suppan.

Anšlus na Koroškem

Koroški nacisti so se posebej prizadevali za priključitev k Hitlerjevi Nemčiji. V najkrajšem času po anšlusu so zavzeli vse glavne položaje v deželi. Na Koroškem pa je anšlus dobil še neko, drugo dimenzijo; ponovno se je uve-

ljavila ideologija Abwehrkampfa, priključitev je bila samo logično nadaljevanje obrambe najjužnejše meje nemškega rajha. To je razvidno tudi iz tega, da je bil že leta 1936 vsak tretji Korošec ilegalni nacist. O koroških posebnostih sta spregovorila tudi mag. Ulfried Burz („Koroška javlja anšlus“) in dr. Peter Tropper, ki je razpravljal o zadržanju katoliške cerkve in škofa Hefterja.

Zlasti zanimivo pa je bilo predavanje dr. Klause Amanna o „literarnem führerju“ Josefu Friedrichu Perkonigu. Sicer je bilo med publiko dosti njegovih zagovornikov, vendar je dr. Amann s citati nakazal „nedolžnost“ pisatelja, ki se je menda zavzemal tudi za Slovence. Kdor s tem misli na pismo, v katerem je protestiral proti izseljevanju Slovencev, temu je dr. Amann pojasnil, da to pismo nikdar ni bilo uradno, tudi Perkonig sam ga po vojni nikdar ni omenil niti v svojem pisanju, s katerim zagovarja svoje postopanje. Josef Friedrich Perkonig je bil prvi Avstrijec, ki je bil „mojster pozabe“ in njegovemu vzgledu jih je sledilo več tisoč. Prav ta umetnost pozabe pa nas je privedla v stanje, da še 50 let po priključitvi nismo sposobni priznati sodelovanja Avstrije pri vsemu, kar je anšlusu kaj kmalu sledilo.

Tisk – Židje – prvi zločini

Nadaljnje teme predavanj so bile namenjene tisku za časa priključitve. Predaval je mag. Armin Wallas, usodi koroških Židov se je posvetil dr. August Walzl, dr. Wilhelm Wadl je spregovoril o glasovanju 10. aprila 1938, dr. Werner Drobesh je razčlenil gosto mrežo društev, ki so razširjala nacistično miselnost, mag. Rudolf Freisitzer pa je osvetlil grozodejstva, ki so se začela širiti kaj kmalu po anšlusu. In kljub temu še zdaleč ni bilo povedano vse, kar bi bilo potrebno.

Docent Dr. Arnold Suppan z inštituta dunajske univerze.

Mag. dr. Helmut Rumpler je imel uvodno predavanje.

KOMENTAR

dr.
FRANCIJA
ZWITRABINKOŠTNI
ČUDEŽ

Binkoštni čudež se bo torej ponovil na Koroškem: Janez Pavel II. bo v krški prestolnici spregovoril kar v treh jezikih, namreč v nemščini, v slovenščini in v italijanščini. Čudeži v današnjih časih kajpada niso zastoj: kar 3,7 milijona šilingov bo veljal trojezični nastop božjega namestnika na zemlji.

Turistična industrija je zadovoljna: za reklamo skrbi cerkev, infrastrukturo nudi dežela, romarji puščajo denar. Po izpadu zel-tweške avtomobilske dirke papeževa maša v Krki zagotavlja naval italijanskih in jugoslovanskih vernikov v regijo, ki razen Heminega stola nima nuditi kaj posebnega. Italijanske lire in zasmehovani jugoslovanski dinarji pa so le dobrodošli – denar končno ne smrdi, „pecunia non olet“ so vedli že stari Rimljani.

Čeprav so naročila za krožnike, skodelice in rute s papežovo podobo že zdavnaj izdana, filmske televizijske in radijske pravice prodane za milijone, nihče ne bo podvomil v zgolj dušnopastirski namen papeškega obiska.

Obisk sovпада s stopnjujočo se gonjo proti slovenskim vernikom in duhovnikom v slovenskih in dvojezičnih farah. Po izkušnjah s Hesterjem in Köstnerjem pričakujejo slovenski verniki od Kapellarija bolj jasno nastopanje. Puhli odgovor ljubljanskemu sobratu v zvezi s šolskim vprašanjem in mesece zakasnela reakcija na nesramni napad na slovensko duhovščino v „Volkszeitung“ nista napravila najboljšega vtisa.

Janez Pavel II. je Avstrijo kar obilno obdaroval z novimi škofi: enega za umetnost in enega za vojaščino; morda ima pred obiskom kot „reservatio in pectoris“ že pripravljenega slovenskega pomožnega škofa za krško škofijo. To je pobožna želja slovenskih vernikov, pričakovanje od prvega slovenskega papeža.

Želja, za katero se splača moliti.

„Avstrija, se zavedaš svojih dolžnosti?“

(nadaljevanje s 1. strani)

omejevalnimi ukrepi proti slovenski manjšini, z načrtno asimilacijo in dopuščale protimanjšinske dejavnosti. „Lahko rečemo“, je dejal Grilc, da je duh nacionalsocializma v oziru do slovenske manjšine na Koroškem ostal buden.“

Glede trenutnega stanja v šolski razpravi so Sturm, Grilc in Dermutz ponovno poudarili odklonilno stališče manjšine, znanosti in solidarnostnega gibanja do ločevalnega modela koroških deželnozborskih strank.

Dermutzova je v zvezi z osporavanim modelom svarila pred ponovnim oživljanjem mračne preteklosti. Za ločevanje učencev po jezikovnih kriterijih ni prav nobenega pedagoškega argumenta, kljub temu pa strankarske elite v SPÖ in ÖVP pod pritiskom nemško-nacionalnih sil skušajo skleniti „kompromis“ – svarilom strokovnjakov ter protestom prizadete manjšine in širokega spektra demokratov navkljub. V demokratični državi taka ločevalna politika pravzaprav ne bi smela obstojati, je dejala Dermutzova. Ob vprašanju ločevanja pa tudi ne more biti kompromisa: dvotretjinskega ločevanja

ni, gre torej samo za ali proti ločevanju.

Na vprašanje, če bi bil kljub šolski debati pripravljen vstopiti v sosvet, je predsednik NSKS odvrnil, da bi bilo to odvisno od pripravljenosti zvezne vlade, da izpolni dolgoletne zahteve koroških Slovencev. „Pogoji za to“, je menil Grilc, „so zdaj dobri, nekateri vprašanja pa bi bilo treba še razčistiti.“

Sturm je na to vprašanje dejal, da je bila manjšina v šolski razpravi stalno pripravljena sodelovati z vlado: zavzemala se je za strokovno razpravo, vendar ta ni pridrila, ker so jo minirale koroške deželnozborske stranke. Pogajanja o zahtevah Slovencev iz operacijskega koledarja (predvsem glede vrtcev, trgovske akademije, radia in televizije ter finančne podpore ter o morebitnem vstopu v sosvet so tekla poleg šolske razprave. Zato vstop v sosvet ravno zdaj, ko naj bi parlament odločal o ločevanju v šolah, po Sturmovih besedah ne bi bil smiseln. Bolj pa v primeru, če bi vlada dejansko garantirala soodločanje manjšine in se odpovedala glasovanju o spremembi šolstva v parlamentu.

Igor Schellander

Dnevnik duhovnega upora

Po besedah avtorja prof. Janka Messnerja je bil potreben pravi „carski rez“, vendar je pravočasno spoznanje odgovornih urednikov Partizanske knjige v Ljubljani in Založbe Drava v Celovcu le še omogočilo, da je bil natančno 12. marca, na dan, ko so pred petdesetimi leti Hitlerjeve čete zasedle Avstrijo, javnosti predstavljen dnevnik „Živela nemčija!“ 12. marec 1938 pa je bil tudi rojstni dan dnevnika, ki je sedaj izšel v knjižni izdaji. Upravičeno je avtor ob predstavitvi pri Joknu v Celovcu govoril o „carskem

rezu“, saj sta tako celovška kot tudi celjska Mohorjeva družba zavrnili tipkopis dnevnika in zato je domneva, da se je pač komu „spremna beseda pod nos pokadila“, upravičeno. Po dveh letih je ubral „pot v Dravo“, ki je v sodelovanju s Partizansko knjigo konec koncev v najkrajšem času omogočila natis.

Kot je na predstavitvi knjige dejala dr. Helga Mračnikar, urednica Založbe Drava, je bila prof. Janku Messnerju beseda orožje proti zatiranju, teme njegovega dnevnika pa so ohranitev, obstoj in razvoj Slovencev.

Jardoslav Skrušny, zastopnik Partizanske knjige, je poudaril pomen knjige prav v letu „obletnice priključitve“. Prva knjiga prof. Janka Messnerja, dnevnik, zanj ni pomenil nikakršnega literarnega poskusa, temveč je bil posledica osebne stiske. Dnevnik mu je bil spovednik, kateremu se je zaupal in mu bil v uteho. Danes pa je tudi dokument, „ki ga ni za vsakim grmom v Avstriji“, kot pravi prof. Janko Messner in je pričevanje o duhovnem odporu proti nacizmu, ki so se mu nekateri slovenski dijaki „po robu postavili“. M. P.

Poučne in potrebne skice

„Skice“ Josefa Nischelwitzerja, po katerih lahko sežete zdaj tudi na knjižnih policah nekaterih knjigarn, so zapisi, posnetki iz zgodovine Koroške med leti 1938 in 1945, nudijo pa tudi oceno dogodkov po koncu druge svetovne vojne. Gre za ocene moža, aktivista, ki je prav zaradi svojih naprednih političnih stališč kot delavec in kasneje funkcionar komunistične partije že v tridesetih letih izgubil svojo službo, leta 1938 pa bil kot edini Korošec že s prvim transportom odveden v koncentracijsko taborišče Dachau.

Josef Nischelwitzer je bil po vojni dolga leta predsednik koroške deželne organizacije KPA in glavni urednik dnevnika „Volkswille“. Med vojno so ga nacionalsocialisti potiskali iz enega taborišča v drugo in je kot edini preživel ječo mauthausenske podružnice St. Lambrecht. S svojimi „skicami“ pomaga vsakomur, ki si hoče ustvariti pravilno sliko o tem, kako je prišlo do anšlusa, pa tudi o grozotah in zverinstvih nacističnih tolpa.

Josef Nischelwitzer, ki je lani po težki bolezni umrl, pa bralcem osvetljuje tudi drugo

stran. Prikazuje avstrijski odpor proti Hitlerju in med njim še posebej upor koroških Slovencev. Prav iz tega odločnega upora je Nischelwitzer vse svoje življenje črpal upanje in moč: po njegovem koroška „duša“ ni bila in ni „po naravi“ nacistična, in je vedno s ponosom ugotavljal, da na Koroškem ni bilo le močno nacionalsocialistično, temveč tudi odporiško gibanje. Vsekakor je izbor Nischelwitzerjevih „skic“ važno čtivo prav v letošnjem spominskem letu! Cena: 70 šilingov.

-ma

Josef Nischelwitzer †

Obletnica in stvarnost – se je kdo kaj naučil?

IGOR SCHELLANDER

Konec preteklega tedna je bilo mogoče na Dunaju doživeti pravo inflacijo spominskih prireditev in proslav. Bolj kot kdajkoli poprej so prišla na dan protislovja in nasprotja med uradno in tisto Avstrijo, ki se – združena v mnogih organizacijah, društvih, interesnih skupinah ali preko znamenitih osebnosti – pojmuje za osveščeno, demokratično in napredno. Zlasti razprava o nevdržnem avstrijskem predsedniku ter s tem v zvezi o avstrijski rjavi preteklosti je to diferenciacijo v zadnjem času še stopnjevala.

Ravno zaradi tega Waldheim pri uradnih proslavah ni

prišel do besede. Pač pa je v televizijskem nagovoru 10. marca Avstrijce pozival k spravi in odpuščanju; o svoji osebi in vlogi je kajpada molčal.

V počastitev dejanskih izpolnjevalcev dolžnosti je Avstrijska liga za človekove pravice v petek odkrila v dunajski Sivi hiši (današnje deželno sodišče; v njej so pred 45 leti obglavili 13 slovenskih antifašistov iz Sel) spominsko ploščo za nad tisoč žrtev, ki so po obsodbah nacističnih sodišč zgubile življenje v tej hiši. Prav tako so tudi v parlamentu in dunajski mestni hiši v spomin državnim in mestnim odbornikom, ki so jih pomorili nacisti, odkrili spominske plošče.

DIESE WOCHE IM

SLOVENSKI
VESTNIK

Die Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innen

Dr. Sturm: „Ein Eintritt in den Beirat bei gleichzeitigem Trennungsbeschluß wäre für Kärntner Slowenen unsinnig!“

Im Rahmen einer bestens besuchten Pressekonferenz in Wien nahm der Sekretär des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, Dr. Marjan Sturm, auch zur Frage der Beschickung des Volksgruppenbeirates durch die Kärntner Slowenen Stellung.

Sturm erklärte dabei, daß es für die Kärntner Slowenen unsinnig wäre, zu einem Zeitpunkt in den Beirat einzutreten, zu dem sich die Parteien gerade anschicken, das Trennungsmodell für die Schüler an den Kärntner Volksschulen zu beschließen. Einen Eintritt der Kärntner Slowenen in den Volksgruppenbeirat könne er sich nur dann vorstellen, wenn die Regierung die slowenische Volksgruppe in den Entscheidungsprozeß miteinbezieht und von einer vorherigen Beschlußfassung im Parlament absieht. Weiters müsse vorher auch noch eine Konkretisierung des von den Ministern Neisser und Löschnak vorgelegten „Memorandums“ erfolgen.

Der Obmann des Rates der Kärntner Slowenen, Dr. Matvez Grlic, von Journalisten durch die widersprüchlichen Aussagen des Abgeordneten

Karel Smolle sichtlich in Verlegenheit gebracht, bezeichnete die derzeitigen Voraussetzungen für einen Eintritt in die Beiräte zwar als günstig, forderte jedoch – wie Sturm – die Präzisierung einiger Fragen durch die Regierung und die Einbeziehung der Schulfrage.

Im Rahmen der von den beiden zentralen Slowenennorganisationen und dem überparteilichen Komitee zur Verteidigung der zweisprachigen Schule in Kärnten veranstalteten Pressekonferenz wurde von sämtlichen Sprechern festgestellt, daß Öster-

reich den Opfern des Faschismus – besonders auch den Slowenen – vieles schuldig geblieben sei. Es wäre im Gedenkjahr 1988 eine traurige Ironie der Geschichte, sollte im österreichischen Parlament ein Gesetz beschlossen werden, das in seiner inhaltlichen Intentionen darauf abzielt, die slowenische Minderheit, die unter dem Nazi-Regime brutalster Verfolgung ausgeliefert war und überdurchschnittlich viele Oper zu beklagen hatte, weiter zu dezimieren, wurde bei der Pressekonferenz ausgeführt.

KLAGENFURT/CELOVEC – keine Gesetzwidrigkeit festgestellt!

Es ist sattsam bekannt, daß die Existenz von Kärntner Slowenen in der Landeshauptstadt Klagenfurt/Celovec verleugnet und negiert werden soll. Im Dunstkreis des KHD haben führende Politiker (besonders der lokalen ÖVP und FPÖ) ihren persönlichen Ehrgeiz daran gesetzt, von höchster Ministerialebene bestätigt zu bekommen, daß die Anschrift „Klagenfurt/Celovec“ im Briefverkehr eine „Ungesetzlichkeit“ darstelle.

Auf einen diesbezüglichen Vorstoß der FPÖ-Abgeordneten Haupt, Huber und Haider erfolgte jetzt die parlamentarische Anfragebeantwortung – mit einer klaren Abfuhr für die Eindeutscherfraktion.

Der Bundeskanzler ließ nämlich wissen, daß lediglich keine völkerrechtliche und keine innerstaatliche **Verpflichtung** bestünde, Klagenfurt auch slowenisch zu bezeichnen. Was jeder einigermaßen Sachkundige schon längst weiß, ist damit von Neuem offiziell bestätigt worden: Es gibt kein Gesetz, das die Zweisprachigkeit bzw. slowenische Bezeichnungen verbietet. Es ist folglich nichts Ungesetzliches, Klagenfurt auf diese Weise anzuschreiben.

Also: Tun wir alles, was minderheitenfreundlich, österreichbewußt und europaorientiert ist – bezeichnen wir alle Klagenfurt/Celovec als unsere gemeinsame Landeshauptstadt!

Šinigoj diskutierte mit Wagner auch Schulfrage

„Vorallem die Lage der slowenischen Volksgruppe in Kärnten“ stand nach den Worten des Regierungschefs der Republik Slowenien, Dušan Šinigoj, vergangenen Mittwoch in der „Villa Bistrica“ bei Tržič auf der Tagesordnung des inoffiziellen Treffens mit dem Kärntner Landeshauptmann Leopold Wagner. Wagner war einer Einladung des slowenischen Regierungschefs nachgekommen.

In einem Interview mit dem „Slovenski vestnik“ führte der Kärntner Landeshauptmann nach dem Gespräch, an dem auch LHStv. Erwin Frühbauer und die

Slowenische Musikschüler erfolgreich

Überaus erfolgreich schlugen sich beim Landeswettbewerb der Musikschulen Kärntens die beiden Jungtalente Kristijan Filipič und Darja Kapus von der Slowenischen Musikschule. Kristijan Filipič erreichte in seiner Sparte den 1. Platz, Darja Kapus den hervorragenden zweiten Platz. Zum erfolgreichen Abschneiden gratuliert auch die Redaktion des „Slovenski vestnik“.

Eindrucksvolle Gedenkfeier am Loibltunnel!

Im Rahmen der Rosentaler Bildungswoche, die von den slowenischen Kulturvereinen des Rosentales organisiert wird, kam es am Samstag zur ersten Gedenkfeier für die in der KZ-Außenstelle von Mauthausen am Loibltunnel Ermordeten. Auf österreichischer Seite erinnert an die KZ-Internierten, die auf Gauleiter Rainers Wunsch den Loibltunnel zu bauen hatten – und großteils dabei ums Leben kamen –, eine kleine Gedenktafel auf der rechten Seite der Tunneleinfahrt. Ziel der Gedenkfeier, an der an die 500 Menschen teilnahmen, war es unter anderem, das Bewußtsein zu schaffen, daß auch auf Kärntner Boden viele Opfer des Nazifaschismus zu beklagen waren. Und unüberhörbar wurde der Ruf: „Nie wieder Faschismus, nie wieder Krieg!“

Diese Lehre sollten wir alle aus der Geschichte ziehen; das betonten die Redner bei der Gedenkfeier, LAbg. Gerhard Hausenblas, Bgm. Krainer, NAbg. Karel Smolle, Gernot Nischelwitzer (KZ-Verband) und Melchior Verdel, Obmann des slowenischen Kulturvereines Felach/Borovlje. Der Vorsitzende des Verbandes slowenischer Ausgesiedelter, Jože Partl, kam aber auch auf die Rolle des Loibltunnels zu sprechen. „Die Nazis wollten ihn haben, um dadurch die Völker noch stärker unter-

Ergreifendes Chorkonzert in St. Jakob

Ein außergewöhnliches, ergreifendes Chorkonzert fand Samstag abend im völlig ausverkauften Kulturhaus in St. Jakob/Sentjakob im Rosental statt. Der gemischte Chor „Rož“ (Foto) hatte zum Konzert unter dem Motto „Das Lied der erniedrigten und unterdrückten Völker“ geladen. Der Chor unter Leitung von Lajko Milisavljevič brachte Lieder von Völkern die um ihre Freiheit kämpften, unterdrückt und rechtlos sind, zum Vortrag, wobei die Lieder im Original-Text gesungen und auch szenisch aufbereitet waren. Ohne zu übertreiben kann diese Veranstaltung sicherlich bereits heute als das Chorkonzert des Jahres 1988 in Kärnten bezeichnet werden. Das Konzert wird am Donnerstag, dem 17. März um 19.30 Uhr im Kulturhaus in St. Jakob/Sentjakob im Rosental wiederholt!

drücken zu können. Heute aber sollte der Loibltunnel dem Knüpfen von Kontakten zwischen den Völkern dienen. Gerade deshalb ist es aber unverstänlich, daß 50 Jahre nach dem gewaltsamen Anschluß Österreichs an Nazi-Deutschland es noch immer Leute gibt, die einen Plan der Nazis verwirklichen wollen: die Auslöschung der Slowenen in Kärnten.“

Slowenen: Resolution zum 50. Jahrestag des Anschlusses

Anläßlich des 50. Jahrestages des Anschlusses fand Freitag abend eine gemeinsame Gedenkveranstaltung des Rates der Kärntner Slowenen und des Zentralverbandes slowenischer Organisationen statt. In einer einstimmig beschlossenen Resolution wurde unter anderem festgehalten, daß das Jahr 1938 für die Kärntner Slowenen eine schicksalhafte Zäsur darstellt. Durch den Anschluß gingen nämlich alle wesentlichen deutschen Strukturen im Lande nahtlos in das nationalsozialistische Regime über. Nunmehr übernahmen diese Kräfte die Vorbereitung und Durchführung der systematischen Vertreibung und Eliminierung der slowenischen Volksgruppe getreu dem Hitler-Auftrag „machen sie mir dieses Land wieder deutsch“. Das Jahr 1938 bedeutet für die Kärntner Slowenen auf der einen Seite den Beginn der brutalsten Unterdrückung und Bedrohung der Existenz als Volksgruppe, auf der anderen Seite aber auch den Beginn des Widerstandes gegen das nationalsozialistische Regime. Weiters heißt es in der Resolution der beiden Verbände, daß die Kärntner Slowenen mit großer Betroffenheit feststellen müssen, daß das offizielle Kärnten die Opfer um den Anteil der Kärntner Slowenen an der Wiederherstellung der Republik Österreich nicht gebührend anerkennt. Die beiden Zentralverbände der Kärntner Slowenen fordern das Land Kärnten und die Republik Österreich auf, dafür endlich Wiedergutmachung zu leisten. Die Ereignisse vor 50 Jahren zeigen anschaulich wohin Nationalismus und Chauvinismus gegenüber anderen Völkern und Volksgruppen führt. Kärntner beider Volksgruppen sollten daraus die Lehren ziehen und einen Weg zum friedlichen und gleichberechtigten Miteinander finden. Die Kärntner Slowenen bekennen sich zur Republik Österreich. Fordern aber von dieser auch die vollständige Erfüllung der Verpflichtungen aus dem Staatsvertrag. Die slowenische Volksgruppe müßte aber die Reden, die an den offiziellen Gedenkveranstaltungen gehalten werden, als Farce empfinden, wenn gerade im Gedenkjahr die österreichische Regierung die Schülertrennung nach sprachlichen Kriterien durchführt, heißt es abschließend in der Erklärung des Rates und des Zentralverbandes.

men Šinigoj dazu zu zwingen, „daß er sagen muß, er ist mit einer Lösung einverstanden, die wir in Kärnten setzen.“

Weitere Gesprächsthemen waren der Bau des Karawankentunnels, bei dem es auf jugoslawischer Seite – entgegen anderslautenden Meldungen – keine Verzögerung gibt, die Frage einer direkten Alarmeinrichtung zwischen Ljubljana und Klagenfurt bezüglich des Kernkraftwerkes in Krško, Fragen der Zusammenarbeit im Wirtschaftsbereich, sowie am Rande auch die gemeinsame Ausrichtung olympischer Winterspiele durch Italien, Jugoslawien und Österreich.

Keine Rebellion

Der Pfarrvorstand von St. Jakob im Rosental hat sich in seiner Sitzung am 1. März mit den Presseberichten in der „Kronen Zeitung“ vom 29. Februar und 1. März 1988 sowie mit dem Bericht der „Kärntner Tageszeitung“ vom 1. März 1988 zur Beerdigung des Vizebürgermeisters Wolfgang Gitschtaler am 27. Februar 1988 eingehend beraten.

Der Herr Pfarrprovisor Josef Marketz wollte durch seinen Nachruf bei der Totenmesse den Verstorbenen in keiner Weise herabwürdigen; er hat ja auch seine Leistungen als Gemeindevandant mit ehrenden Worten bedacht.

Dazu muß weiter festgestellt werden:

Es gab keinen Wirbel und keine Rebellion; im Gegenteil, der Pfarrer ist in seiner seelsorglichen Tätigkeit sehr beliebt. Das Zusammenleben der Gläubigen

unserer Pfarre wird vom Bemühen unseres Pfarrers und der Gläubigen beider Sprachgruppen getragen.

Der Pfarrvorstand:

Mag. Ferdinand Kristof
Dr. Josef Amrusch
Margareta Palmisano
Gabi Amruš
Adolf Fantur

Trauern

Es dürfte den Herren, die sich über die Feier nicht einigen können, wohl klar sein, daß der Begriff „Trauer“ in der heutigen Situation Österreichs der passende wäre.

Vielleicht wäre es aber geschickt und glaubhaft, wenn wir zum Gedenken an die furchtbaren Jahre 1938–1945 unsere Geschichtsbücher ändern würden!

Weg von der Ausrede „alte Wunden aufreißen“, die Wahrheit bekennen, sie nicht verschleiern!

Koren Johann,
Tallach/Tale

„Duh antifašizma je med nami vse premalo prisoten. Predolgih 50 let je trajalo, da smo se tukaj prvič srečali. Nerazumljivo pa je, da danes nekateri še vedno skušajo uresničiti enaka načela, kakršna so imeli tedaj nacisti, da skušajo odpraviti slovenščino s Koroške. S tem bi tudi tunel ostal v funkciji podjarmljanja, namesto da bi služil mednarodnemu povezovanju!“

Spominska proslava na

S temi besedami je predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl nazorno opisal politično ozadje in stanje ob letošnji 50-letnici priključitve Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji. Na prireditvi ob ljubeljskem predoru, prvi taki na tem kraju, je najprej spregovoril predsednik SPD Borovlje Melhior Verdel, ki se je spomnil

predvsem nešteti žrtev podružnice taborišča Mauthausen na Ljubelju. Sam gauleiter Rainer je namreč poskrbel za gradbeno dovoljenje, gradili pa so ga interniranci iz najrazličnejših držav.

„V taborišču so jih mučili nemški kriminalci, bolne internirance so pošiljali v ambulanto, kjer jih je nekatere z injekcijami

umoril taboriščni SS-zdravnik ali pa so jih pošiljali na Mauthausen, kjer pa jih je čakala gotova smrt“, je Verdel orisal zgodovino, za danes pa dal: „Današnja svečanost naš prispevek k težnjam za svetlo in opomin, da bi se trpljenje in zaničevanje človeka ne ponovilo nikdar več!“

Na spominski prireditvi na Ljubelju so govorili med drugim Jože Partl, Helmut Krainer in Gerhard Hausenblas.

Lepe pozdrave iz

Avstralije pošilja
vsem

ansambel PLANINSKI

SEKSTET
Jauzi Jozidar
Marica Jarko Stanke

KOMENTAR

RESNICA BOLI

Neposredno po predavanju dokumentacije o partizanski vojni v Jugoslaviji v okviru serije Vojna brez front v ORF v petek, 4. marca t. l. se je v nedeljski „Kleine Zeitung“ javil Carl Gustaf Ströhm in oddajo označil kot manipulacijo avstrijske televizije. Zavrnil je, kot bi mu stopili na rep.

Avtorjem očita izkrivljanje resnic in zavajanje gledalcev s pomočjo pravih slik in dokumentov.

Pričakovati je bilo, da nekateri ne bodo mogli

sprejeti resnice. Preveč je provokativna za njihovo ustaljeno mnenje, da je bila nemška vojska (in v njej tudi velik del Avstrijcev) upravičena deliti usodo nemškemu narodom in to predvsem „barbarskim“ Slovanom, ki so bili poleg Židov najbolj izpostavljeni njihovim uničevalnim pohodom.

Avtor Gustav Ströhm dokumentarnemu filmu očita, da ni prikazal objektivne situacije v zvezi s politično pripadnostjo streljanih žrtev, da je bila v Jugoslaviji predvsem državljanska vojna, da so v Sloveniji partizani pobili vrsto idejnih nasprotnikov, da je napačno prikazano četništvo, alergično reagira na komentar, da so „četniki sedli na napačnega konja“.

neverjetno – zagovarja celo Stalina v odnosu do Tita, ugotavlja, da so v taboriščih pobijali predvsem ustaši in da Nemci za to „niso imeli niti časa niti volje“. Posebno pa ga boli, da je bila v filmu poudarjena številčna in poveljniška prisotnost Avstrijcev v nemških enotah na Balkanu.

Resnica res boli, vendar ne gre drugače. Po petdesetih letih mora priti na dan. Oddaja bi lahko naštel še veliko več Avstrijcev krvavih rok in na visokih položajih.

In še to: Vrhovni šef taborišča Jasenovac, kjer je bilo pomorjenih 700.000 žrtev, je bil gauleiter Kasche v Zagrebu, neposredno pa je bilo taborišče podrejeno majorju Knebeju s sedežem v Jasenovcu.

Letos spet mladinski kulturni festival Kontaktna leča/Kontaktlinse. Kot že prejšnja leta bodo tudi to prireditev organizirali slovensko in nemško govoreči dijaki.

Glavna želja je okrepiti stike med narodnima skupnostima. Dijaki hočejo odpraviti predsodke, ki

KONTAKTNA LEČA '88

nastajajo iz nevednosti in nepoznavanja in s tem ustvariti vzdušje medsebojnega razumevanja.

Prireditve bo na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu, od ponedeljka, 21. marca, do petka, 25. marca 1988.

Mešano podjetje

Iz Maribora poročajo, da že nekovi Železarne Ravne s predstavnikom Pliberku, da bi skupaj ustanovili mešano podjetje.

V tej skupni firmi bi v manjšem deležu iz ravenškega programa in sicer tiskarstva. V večjem obsegu pa bi opravljali tiskanje, ki jih morajo zdaj angažirati.

Veliko prednost pa bi JUENNA našla Ravenčanom, ker bi lahko s pomočjo bližine novega podjetja še posredno namreč življensko odvisen od vzdrževanje strojev in naprav, sedaj pa zakon) pa so v preteklosti prenežaradi česar je bilo več zastojev.

Izkušnje tistih, ki že imajo podobne da je z njihovo pomočjo lažje preprečiti partnerjem ohranijo pri tujih dobaviteljih v bližnji preteklosti že krhal (na koroško slovensko gospodarstvo) darska opora, s pomočjo katere slovenska gospodarska zbornica je tabor – že odobrila, potrebujejo le

Nenavaden in pretresljiv koncert „Pesem ponižanih in razžaljenih“ MPZ „Rož“

„Ne bomo dopustili, da nam vzamejo jezik in kulturo!“

Naj žive vsi ponižani in razžaljeni narodi! Naj si strgajo okove, ki jim ne dajo živeti človeku vrednega življenja! Na pragu 21. stoletja je na milijone odrinjenih, podcenjevanih, lačnih, unirajočih. Sramota časa, sramota človeške (ne)civilizacije. Sami tlačeni, čutimo z njimi?

ANDREJ KOKOT

Lajko Milisavljevič je pred koncertom „Ponižani in razžaljeni“, ki ga je naštudiral z mešanim pevskim zborom „Rož“ dejal, da tega, česar se je lotil s šentjakobskimi pevci, ne počno niti profesionalci.

S tem pa ni hotel precenjevati koncerta, s katerim se je predstavil skupaj s pevci, ampak naglasiti dejstvo, da je program pripravil leto in pol in tudi, da pevci v drugem delu pojejo v neobičajni postavitvi, spored deloma izvajajo v nenavadnih pozicijah. Slavko Sticker, eden izmed tistih, ki so mnogo prispevali k uresničitvi tega nenavadnega koncerta, pa je želel, naj jih v našem poročilu

ne hvalim preko mere. To tudi ne nameravam.

Zamisel in izvedba koncerta govori že sama zase: šlo je za pesmi ponižanih in razžaljenih narodov, torej za pesmi, ki jih pri nas le malo poznamo. Peli so jih v izvornem besedilu, poleg tega pa lahko rečemo, da so jih celo igrali oziroma plesali. To je bila za zbor brez dvoma zelo težavna naloga, da pri tem ne omenjamo napora, ki ga je terjalo iskanje partitur in posnetkov avtentičnih besedil. Zbor je v svoj koncert vključil pesmi zatiranih narodov z vseh kontinentov. Slišali smo pesmi severnih Frizijcev, Ircev, Baskov, Korzičanov, Furlanov, gradiščanskih Hrvatov, Madžarov, Makedoncev, Armencev, Palestinev, Kurdiv,

Eritrejcev, avstralskih in južnoameriških staroselcev, južnoameriških in severnoameriških Indijancev, Inuitov, Romov in Slovencev. Poleg izvajanja pesmi so poslušalce v strnjem besedilu seznanili z usodo posameznih zatiranih narodov in jih predstavili še z nizom diapozitivov. Tako je koncert predstavljaval harmonično celoto, ki je poslušalcem na svojski način prikazala trpljenje in borbo narodov, ki ne uživajo enakih pravic samo zato, ker so drugačne polti, rase, jezika in vere.

Nazorna je tudi brošura, ki jo je zbor izdal ob tej priložnosti, saj je hkrati tudi dokument o tem, koliko krivice se dogaja na tem svetu in koliko ljudi se srečuje s smrtjo, preganjanjem in prezirom. Čeprav je pesem ponižanih in razžaljenih prišla z vseh strani našega planeta, je bila kakor pesem enega samega zbora, zbora ljudi, ki trpijo samo zaradi tega, ker ljubijo svojo zemljo, jezik, kulturo in

izročilo svojih prednikov. Verzi pesmi, projecirani na platno so potrjevali, kako pretresljivo podobna so čustva tistih, ki ne morejo živeti v miru in svobodi.

Mešani pevski zbor „Rož“ je v svojem kulturnem prizadevanju dal zborovskemu petju naše narodne skupnosti novo razsežnost, inovacijo, ki bo le težko našla posnemalce, zato pa tembolj zasluži našo pozornost.

Da je bil koncert poleg prikaza na glasbeno vrhunski ravni, pri tej scenski zasnovi ni tako samoumevno. Upajmo, da ne bo ostalo samo pri ponovitvi koncerta 17. t. m., da bodo šli šentjakobčani v goste k sosednjim društvom in preko meje.

Koncert bi bil gotovo še bolj impresiven, če bi ga bilo mogoče izvesti na gledališkem odru, kjer bi tehnika lahko prispevala k še boljši uresničitvi scenskega prikaza te edinstvene pevsko-gledališke prireditve.

Ljubelju

Deželni poslanec Gerhard Hausenblas je izrazil upanje, da bodo te spominske prireditve služile tudi v premislek, da preteklih napak ne bi ponavljali. Državni poslanec Karel Smolle je kot Jože Partl posvaril pred grozečo ponovitvijo zgodovine: „Naravnost ironija bi bila, če bi avstrijska država prav ob 50-letnici priključitve odstranila ostanke dvojezičnega šolstva!“

Zastopnik Zveze kacetarjev Gernot Nischelwitzer se je v svojem nagovoru posvetil diskusiji o avstrijskem predsedniku in menil, da je govoričenje o „spravi“ v bistvu bedasto, ko pa gre dejansko za premagovanje avstrijske preteklosti. Borovljanski župan Helmut Krainer pa je prav tako kot tržiški župan Ivan Kapelj na jugoslovanski strani predora – svaril: „Strahote in grozodejstva, ki so jih doživeli naši predniki za časa nacionalsocializma, se ne smejo več ponoviti!“

Spominska prireditev na Ljubelju je bila zelo dobro obiskana. Bila je potrebna prireditev, še prav posebej v trenutnem stanju razprave o Waldheimu in grozečem apartheidu na Koroškem.

Andrej Mohar

„Juenna“:

potekajo razgovori predstavniške gospodarske zadruge v Podjetje „JUENNA“ s sedežem v

organizirali proizvodnjo orodja ki ga izdelujejo samo za tuje kupce, kar pomeni, da so koroškovinske posle brez posrednikov,

o latinsko ime za Podjuno) prinačajo (deloma svoje) firme v tujini posle v nujnih primerih, ki bi jih Proizvodni proces železarne je posameznih rezervnih delov za koga? goji gospodarjenja (beri: devizni prihodki) takšen uvoz onemogočili,

rešena podjetja v tujini, pa kažejo, tovrstne stiske, poleg tega s takim ugled solidnega plačnika – ki se (Zelezarni). Gotovo pa bo tudi za partnerstvo pomembna gospodarski živelj lažje uveljavljati. Slovensko namero – tako vest iz Marijngoslov“ pristojnih.

Dirigent Lajko Milisavljevič je s pevskimi in pevci MePZ „Rož“ uresničil enkratno koncertno zamisel, kakršne na Koroškem – in verjetno tudi v širšem slovenskem kulturnem prostoru še nismo doživeli.

Datum	Kraj	PRIREDITEV	Prireditelj
Sreda 16.3 19.30	farna dvorana v Šmihelu	AVSTRIJA V LETU 1938 Predava prof. Janko Zerzer	
Četrtek 17.3. 19.30	Mariatrost, Gradec	SLOVENSKI KULTURNI DNEVI	KSSŠ Gradec
Četrtek 17.3. 19.30	Kulturni dom, Šentjakob	PONIŽANI IN RAZŽALJENI Koncert pesmi zatiranih narodov (ponovitev)	Mešani pevski zbor „Rož“
Četrtek 17.3. 20.00	Klubske prostori Mondscheing. 11, Dunaj, 1070	REDNI OBČNI ZBOR	Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju
Petek 18.3. 19.00 c.t.	hotel Johann Strauss Favoritenstr. 12 Dunaj, 1040	1938-1988: „50 JAHRE DANACH“ dr. Norbert Leser	Dunajski krožek
Sobota 19.3. Od 9.00 na- prej	Rudolf-Steiner-Schule Wilsonstr. 11 Celovec	DAN ODPRTIH VRAT primeri iz pouka	Waldorf-Schulverein Kärnten
Torek 22.3. 20.00	Posojilnica Pliberk	OBČNI ZBOR SPD „Edinost“ V PliBERKU	
Petek 22.3. do sobote 24.3.	Stift Pöllau Štajerska	ČETRTI AVSTRIJSKI SEMINAR PREVAJALCEV Predavanja mednarodnih strokovnjakov; delovni krožki za angleščino, italijanščino, ruščino in slovenščino; zaključna razprava; branje. Prijave sprejemajo: ÜG – 1180 Dunaj, Schöffelg. 12-14/3/3 (tel.: 0222/476453), Helga Mračnikar (tel.: 0463/55464) in Andrej Kokot (tel.: 0463/514300/32).	Übersetzer-gemeinschaft (ÜG)
Sreda 23.3. 19.30	farna dvorana v Šmihelu	NACIONALNI SOCIALIZEM NA KOROŠKEM mag. Ulfried Burz, Celovec	
Četrtek 24.3. 20.30	Kamot Bahnhofstr. Celovec	JAZZ-SKUPINA „KUNDALINI“ PREDSTAVLJA SVOJO PRVO PLOŠČO „Grenzjazz – Obmejni jazz“	Jazz-club Klagenfurt
Četrtek 24.3. 18.30	društvena soba pri Bundru v Borovljah	NASTOP UČENCEV GLASBENE ŠOLE oddelkov Borovlje in Sele	Glasbene šola in SPD Borovlje

KULTURNI TEDNI, SIMPOZIJI, FESTIVALI...

16.3. in 17.3. 9.00	Slovenska matica Trg osvoboditve 7, Ljubljana	CERKEV IN SLOVENSKA KULTURA OD KONCA 18. DO KONCA 19. STOLETJA	Slovenska matica
Petek 18.3. in sobota 19.3.	Kleiner Festsaal, dunajska univerza	NARODNE SKUPNOSTI – naš sestavni del Zasedanje o položaju in perspektivah etničnih manjšin v Avstriji: Predavajo: dr. Günther Hödl; dr. Moritz Csaky, dr. Wolfgang Dressler, dr. Heiner Keupp; dr. Peter Pernthaler; dr. Anton Pelinka; dr. Jürgen Zimmer; zaključno podijsko diskusijo bo vodila dr. Anneliese Rohrer (Die Presse)	Avstrijska rektorska konferenca
Od 18.3. do 22.3.	Beljak, Celovec, St. Georgen	ŽENSKA TURNEJA v okviru „KAMPANJE SEVER-JUG“ Predavanja pod naslovom „Proti gospodarskemu, socialnemu in seksualnemu izkoriščanju“ bodo: 18.3. (19.30, Mestna hiša, Celovec); 19.3. med 9.00 in 17.00, seminar na univerzi v Celovcu; 20.3. med 9.00 in 16.00, seminar, St. Georgen/Längsee; 21.3. 20.00 Beljak/Studiobühne: Teatro Vivo „Ixcoc – Frauen“; 22.3. 19.30 Celovec/avla univerze: Teatro Vivo – „Ixcoc – Frauen.“	
Od 18.3. do 25.3.	Univerza, Mestna hiša, WIFI, KHG	8. RAZVOJNOPOLITIČNI TEDEN: LATINSKA AMERIKA IN MI Iz programa: 18.3.: 19.00 otvoritev, Mestna hiša Celovec; 21.3.: Splošni politični položaj v Južni Ameriki; 22.3.: Človekove pravice; 23.3.: Teologija in filozofija osvoboditve; 24.3.: Poti iz zadolženosti; 25.3.: Ravnanje solidarno!	
Od 21.3. do 25.3.	Zvezna gimnazija za Slovence, Celovec	MLADINSKI KULTURNI FESTIVAL: KONTAKTNA LEČA 88 – KONTAKTLINSE 88 21.3.: 16.00 Otvoritev; 16.30 Phoenix, koncert, 18.00 Maja Haderlap bere + Kirchentrio, 20.00 Gerhard Lipold, koncert. 22.3.: 16.00 Ples, batika, in delovni krožek o identiteti in dvojezičnosti, 19.00 Madagaskar, koncert, 20.00 Močilnik bere + duet prečnih flavt, 21.30 Theaterpartie Fremdkörper kabaret, Richard Wheis, blues. 23.3.: 16.00 Anthony Saxton 5 Cordula Lepuschitz, koncert, 17.00 Štiri J, koncert, 18.00 Cestno gledališče „Ane Monro“, 19.30 Kako se branimo v demokraciji, diskusija, 21.30 Shamrock, folk. (Dalje prihodnjič).	

RAZSTAVE

Galerija Tinje	Likovna dela Branka Duha – Akvareli, pasteli in oljne slike. otvoritev 16.3., 19.30 – pevski spored oblikujeta MoPZ France Marolt iz Malečnika in MePZ Srce iz Dobri vasi.
Kulturna taberna Pri Joklnu	„Ženska razstava“ Ob mednarodnem dnevu žena oblikujejo sodelavke celovškega ženskega centra Bella donna. (do konca marca).
Künstlerhaus Klagenfurt	Razstava del umetnikov: F. Blaas, H. Flois, F. Zolly in P. Zolly
Kleine Galerie im Künstler-	Arhitektur – Kultureller Auftrag Razstava arhitektov Nussmüller, Peyker in Schuster (Gradec – „Gruppe 3“)
od 15. do 31.3.	
Die Galerie 61 Bahnhofstr. 24, Celovec	Giselbert Hoke – Slike s slikarske ekspedicije po Južni Ameriki, februarja 1988, od 16. do 18.3. (10–12 in 15–18)

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straße 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straße 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telex 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 300 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 12.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 900.000 dinarjev.

Koristen razgovor med DSPA in DSP

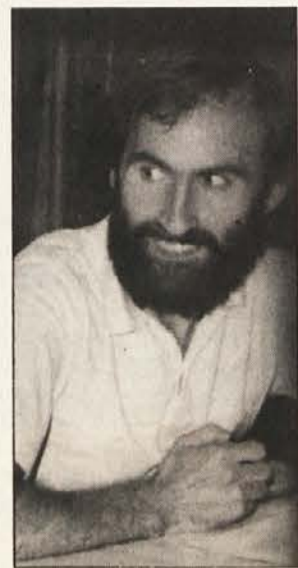
Stiki med društvoma slovenskih pisateljev v Avstriji in Sloveniji doslej niso bili redni. Omejevali so se na kontakte med posameznimi pisatelji ali na sočasne obiske raznih pisateljskih srečanj. Temu poslej ne bo več tako.

Minulo sredo se je v Ljubljani mudila delegacija Društva slovenskih pisateljev v Avstriji, ki jo je namesto obolelega predsednika Janka Mesnerja vodil tajnik dr. Franc Merkač, spremljala pa sta ga Maja Haderlap in Andrej Kokot.

Na sedežu društva jih je sprejel predsednik Rudi Šeligo s člani upravnega odbora, ki je uvodoma izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da je po daljših prizadevanjih vendarle prišlo do kontaktov med obema društvoma, kar je za obe strani koristno in potrebno. Tudi Franc Merkač je povedal, da je z avstrijske strani potreba po stikih s pisateljskim združenjem Slovenije vedno bolj prisotna.

Obe strani sta v izčrpnem razgovoru izrazili potrebo po rednih stikih med slovenskimi pisatelji s te in one strani

meje. Prav čas, v katerem mnogo govorimo o skupnem slovenskem kulturnem prostoru, odpira nove možnosti kulturnega sodelovanja. Sogovorniki pa so ob

tem prišli do spoznanja, da je najprej treba obnoviti sodelovanje, kakršnega so gojili v prejšnjih letih, torej medsebojne obiske pisateljev, ki bi z branjem svojih del občinstvu predstavljali svoje umetniške dosežke. Močno so poudarili tudi vlogo koroških pisateljev kot posrednikov

med dvema kulturama, konkretno za prevajanje slovenske literature v nemščino in obratno. V DSP so pozdravili pobudo Korošcev, da bi izdali novo antologijo slovenske književnosti na Koroškem.

Eden izmed dogovorov je tudi v tem, da bo DSP naše pisateljsko združenje redno seznanjalo o svojem delu, ki se ne nanaša zgolj na ozke pisateljske interese, ampak tudi na vlogo DSP pri oblikovanju politike, zlasti ob pripravah na sprejem nove slovenske ustave. Prizadevanje DSP je tudi v tem, da bi bilo v novi ustavi zelo jasno izraženo, da je slovenski narod legitimni zaščitnik svojih manjšin v zamejstvu in zato tudi poklican, da skrbi za njihov kulturni in vsestranski razvoj. Dogovorili so se tudi, da bodo koroški pisatelji aprila letos sodelovali na prireditvi DSP, ko bo govora o skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Zaključni sklop pa je bil, da bo delegacija DSP v doglednem času vrnila obisk na Koroškem, kjer se bo z našimi pisatelji dogovorila o nadaljnjem sodelovanju.

Petanova „Brata“ na Dunaju

Pretekli peten so Dunajski krožek, Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju ter Slovensko kulturno društvo „Ivan Cankar“ na Dunaju priredili zanimiv in za dunajsko „slovensko občestvo“ vendarle izreden kulturni dogodek: V veliki dvorani doma knjige v osmem dunajskem okraju je gostoval Oder – Mala drama iz Ljubljane z

uprizoritvijo monodrame Brata (Rojstvo pozabe) po besedilu Žarka Petana (roman Dvojčka, ki je osnova monodrami, je izšel tudi že v nemškem prevodu – Die Geburt des Vergessens). Andrej Kurent, vodja Male drame, je zavzeto igral brata Marka in Branka, razplet njuno dopisovanje – eden doma, drugi na nemškem – ter ga

komentiral, se vračal v mladostne spomine, tegobe in namišljene dialoge obeh glavnih oseb ter tako odpiral pogled na večdimenzionalni svet – stičišče spominjanja, izkušenj, individualnih stremeljenj, družbene stvarnosti in njenih sprememb, oddaljevanja in pozabljanja. Po predstavi je imela publika priložnost seznaniti se z avtorjem in z igralcem.

Z Mladim rodom v pomlad

Na „Mladi rod“, šolski list za koroško mladino, nismo pozabili, čeprav nismo poročali o vsaki številki posebej. Zdaj je pred nami nova, pomladanska številka, polna svežih leposlovnih cvetic in risb, ki bralcem odpirajo dver v najlepši letni čas.

Opazili smo, da ima „Mladi rod“ že nekaj številik nazaj novo zunanjo podobo, namreč nežne likovne stvaritve našega slikarja Rudija Benetika. Tudi ilustracije v notranjščini so delo druge umetnice in sicer Dunje Kofler. Prikupna je tudi zadnja stran ovitka, za katero so slike pri-

spevali mladi bralci Ingo Opetnik, Sabina Buchwald, Simona Stekarnig, Iris Semprimoschnig, Maria Tomazin, Tatjana Hanin, Aleksander Skorjanz, Rainer Schönfelder in Silvija Visočnik. Slike prikazujejo različne vremenske prilike, kar je samo po sebi naravno, vendar se vse dogaja v teku enega dneva. Iz spremnega besedila tudi zvemo, da gre za april, ki mladim zemljanom pošteno nagaja, saj se morajo kar naprej preoblačiti.

Tudi notranjost lista je sveža in polna privlačnega čtiva. Med sodelavci, ki jih že dobro pozna-

mo, se zadnje čase pojavlja tudi Sonja Ban (zdaj Wakounig), ki je presenetila z odličnim prevodom pesmi Hansa Christiana Andersena Ženska z jajci. Pesem je objavljena v nemščini in slovenskem prevodu, kar je v prid mladim bralcem, ki lahko tako primerjajo eno besedilo z drugim. Sonja Wakounig objavlja tudi svoje pesmice, polne prikupne vedrine. Posezimo pa „Mladem rodu“, čitajmo ga mladi in starejši, saj bomo v njem našli mnogo vedrine, ki jo v trušču vsakdanjega življenja tako presneto potrebujemo.

13. Rožanski izobraževalni teden: Predvsem o obletnici anšlusa in o šolstvu

S pričevanjem domačinov o času nemške okupacije Avstrije se je v Borovljah v soboto, 5. marca pričel 13. Rožanski izobraževalni teden, s pripovedovanjem prič na Radišah pa so ga zaključili minulo nedeljo. Že ti dve prireditvi nakazujeta, da je bilo obravnavanje dogodkov iz pred 50 let nedvomno težišče letošnjega izobraževalnega tedna v Rožu in na Gurah.

Tudi v Bilčovsu, Selah, Svečah in Šentjanžu so se poglobili v to temo, ki je v teh dneh zgrabila Avstrijo s še nepomnjen jakostjo.

Precej zanimiv način pričevanja so izvedli v Šentjanžu v Rožu. Tam je prof. Štefan Pinter z enomesečnim intenzivnim povpraševanjem zbral pričevanja 12 domačinov in z videokamero posnel pripovedovanja v trajanju 9 televizijskih ur. Strnil jih je v dva kratka filma. V prvem so zajeta dogajanja med 1938 do izselitve 1942, v drugem dogodki do konca 2. svetovne vojne. Po prvem delu so navzoče priče dogodke še dopolnjevale, razvila se je živahna razprava. Skoraj 50 obiskovalcev prireditve pa je

potrdilo, da tak pristop zbudi tudi veliko zanimanje.

V Rožeku se je v predavanju „Koroški Slovenci in anšlus 1938“ dr. Theodor Domej bavil predvsem s prvim letom Hitlerjeve okupacije Avstrije. Iz razvoja leta 1938 na Koroškem so že razvidne priprave na zločine, ki so jih izvajali po letu 1941. Z dokumenti pa je predavatelj osvetlil tudi dogajanje v Rožeku samem. Govoril je o usodi duhovnika Starca, o odkritju rožeškega spomenika v spomin na 10. oktober 1920, omenil pa je tudi likvidacijo šentjakobske požarne brambe, ki se je še posluževala poveljevanja v slovenskem jeziku.

Dvojezičnemu šolstvu sta bili namenjeni dve prireditvi, prva v Kotmari vasi, druga na Radišah.

Ljudskošolski ravnatelj Karl Samonig, je govoril o svojih izkušnjah za časa obveznega dvojezičnega šolstva. Na podlagi dokumentov in izjav tedanjih politikov je poudaril, da je bila obvezna dvojezična šola uvedena predvsem kot nadomestilo za škodo, ki so jo prizadeli

koroškim Slovencem. Dr. Peter Gstettner pa je v svojih razmišljanjih o možnostih in upanjih, ki jih nudi interkulturalno učenje, ponovil vrsto utemeljitev za skupni dvojezični pouk otrok obeh narodnosti. V diskusiji so domačini izrazili veliko nezadovoljstvo s popuščanjem nekaterih slovenskih politikov!

Na Radišah pa je dr. Avgustin Malle govoril o zgodovinskem razvoju slovenskega šolstva na Koroškem. V svojem predavanju je med drugim poudaril, da ne moremo govoriti o slovenskem ali manjšinskem šolstvu, ker Slovenci nikoli nismo imeli bistvenega vpliva na oblikovanje in vsebino šolskega sistema. Bolje, da govorimo o šolstvu za koroške Slovence. Diskusija pa je tekla predvsem o aktualnih vprašanjih.

Dobro obiskan je bil še pogovor z otroškim zdravnikom dr. Matjažem Sienčnikom v Bilčovsu. Prav tako pa je pritegnilo obrezovanje sadnega drevja, ki ga je pri Gvažarju v Čahorčah izvedel dipl. inž. Franc Lombergar.

Slovenski filmi v Celovcu

Tudi letos bo Slovenska prosvetna zveza v dogovoru z Alternativnim kinom in VIBA-filmom iz Ljubljane od marca naprej predvajala mesečno po en slovenski film. Prvi bo „Moj ata, socialistični kulak“ v režiji Matjaža Klopčiča po pripovedi Toneta Partljiča v četrtek 24. marca ob 20.40 uri. Film je iz lanskega leta, v glavnih vlogah pa igra Milena Zupančičeva in Polde Bibič.

Film na humorističen način prikazuje epizodo iz vojne Slovenije: Slovenec Malek se po končani vojni vrne domov kot vojak Rdeče armade. Navdušen je nad kolektiviziranjem zemlje po sovjetskem modelu. Malek dela ko obseden na svoji pridobljeni kmetiji, stremi po dobičku, prične posnemati gruntarje ter sam sebe imenuje za socialističnega kulaka. Toda nenadoma ni več prav, da je bil Stalinov vojak, osumijo ga sodelovanja z Informbirojem. Razlastijo ga grunta in sanje o socialističnem kulaku se mu razblinijo.

Naslednji filmski večer bo v četrtek 21. aprila, prav tako ob 20.40 uri. Isti večer pa bo ob 18. uri pri Joknu diskusija o slovenskem filmu in o možnostih njegove uveljavitve v avstrijskem prostoru. Te diskusije so bo udeležil tudi predstavnik VIBA-filma iz Ljubljane. Naslove in datume naslednjih filmov bomo pravočasno objavili v slovenskih časopisih.

Vsi filmi bodo v Alternativnem kinu (Kinocenter Wulfenia).

Učiti se iz zgodovine pomeni uresničiti 7. člen

Veličasten dogodek je bila spominska prireditev Komunistične partije Avstrije soboto popoldne v novem avstrijskem konferenčnem centru. Pred 1500 udeleženci so se komunisti spomnili usodne priključitve. Komunistična partija je bila takrat prva stranka, ki je napovedala, da bo Avstrija ponovno samostojna. Od vsega začetka je razglašala upor proti fašizmu ter utrpela tudi največ žrtev.

Iz nagovora predsednika KPA Franza Muhrija: „Preboleti preteklost pomeni, zares učiti se iz nje, izpolniti končno antifašistično izročilo državne pogodbe, prepove-

dati neonacistične organizacije in njihovo propagando. Učiti se iz preteklosti pomeni, izpolniti 7. člen ADP, pomeni izgradnjo dvojezičnega šolstva na Koroškem namesto njegove demontaže, pomeni dosledno postopanje proti nemškemu nacionalizmu...“

Koroški partizanski pevski zbor, ki je s pesmijo doprinesel prireditvi posebno vzdušje, je bil za svoj nastop deležen mnogo priznanja in bučnega aplavza. Prireditve so zaokrožili še z nastopom prvega ženskega komornega orkestra ter branjem pisateljev Scharanga, Pluharjeve, Marie Theres Kerschbaumerjeve, Haslingerja in Westa.

Občni zbor SPD „Lipa“

V soboto, 5. marca t. l. je imelo Prosvetno društvo „Lipa“ v prostorih gospodinske šole v Šentrupertu v Velikovcu svoj redni občni zbor. Po pozdravnih besedah predsednika Janeza Kuchlinga je sledilo tajniško in blagajniško poročilo. Lok društvenega dela je segal od otroškega popoldneva iger in smeja, preko literarnega branja v nanovo urejeni društveni knjižnici ter pevskega koncerta na Djekšah, do gostovanja igralskih in lutkovnih skupin sosednjih društev. Višek minule delavne dobe pa je bila brez dvoma božičnica lanskega leta, ki so jo sooblikovale Želinjska dekleta, kvartet Smrtnikovih fantov ter cerkveni MPZ iz Šentpetra na Vašnjah.

Po poročilih so sledile volitve, po katerih so nastale v odboru sledeče spremembe:

Dolgoletnega predsednika Janeza Kuchlinga je nasledila Zalka Kuchling, prejšnja tajnica društva. Za podpredsednika je bil ponovno potrjen dr. Pavle Apovnik. Magda Kunčič je nova tajnica. Razen tega so bili na novo izvoljeni oz.

potrjeni sledeči odborniki: rektor Jože Kopeinig za namestnika tajnice, Marta Kuchling za blagajničarko ter Hanzej Karner za njenega namestnika; Janez Kuchling je sprejel dolžnost knjižničarja, Neža Warasch pa je njegova namestnica. Za preglednika računov sta bila potrjena inž. Jože Bavdač ter župnik Jože Valeško iz Šentpetra.

Strešno organizacijo Krščansko kulturno zvezo je zastopal tajnik Nužej Tolmajer. Dolgoletnemu predsedniku Janezu Kuchlingu se je zahvalil za ves trud in požrtvovalno delo v prid slovenskemu kulturnemu delovanju v velikovškem okraju. Novemu odboru pa je zaželel tudi vnaprej plodno delovanje in izrazil željo, da bi „Lipa“ rasla še vnaprej.

Po volitvah je sledil kratak kulturni program, v okviru katerega nam je Vinko Ošlak, lektor Mohorjeve založbe, slikovito referiral na temo „Od obraza do izobrazbe“. Večer se je končal s predvajanjem skioptičnih slik o društvenem delovanju ter z nastopom učenec slov. glasbene šole.

Z. K.

Občni zbor Slovenske matice

Ljubljana – Na četrtkovem občnem zboru je Slovenska matica soglasno izvolila predsednika matice, navzoči pa so pretresali tudi njeno delo v zadnjih dveh letih. Novi predsednik je klasični filolog, univerzitetni profesor dr. Primož Simoniti, dosedanji predsednik dr. Bogo Grafenauer pa se je umaknil iz osebnih in zdravstvenih razlogov, vendar bo še naprej član upravnega odbora in torej aktivno sodeloval pri delu matice.

Ko so na občnem zboru govorili o delu matice v zadnjih letih, so zlasti poudarjali zavzetost in delo dr. Grafenauerja in časa devetih let, kolikor je vodil matico, imenovali Grafenauerja doba. Bil je namreč pobudnik ali podpornik mnogih zamisli, s katerimi se je matica odprla navzven, se s svojimi prireditvami odzvala aktualnim dogodkom časa in s tem prispevala bodisi k osvetlitvi ali reševanju določene problematike. Tako je bila matica bodisi soorganizatorica znanstvenih srečanj ali pa je sama prirejala večere, na katerih so predavali vidni slovenski kulturni ustvarjalci. Izdala je vrsto publikacij, da ne omenjamo njenega založniškega programa, v katerem vsako leto izha-

jajo domača pripovedna dela, znanstvene in filozofske razprave ali prevodi, ki jih matica sistematično izdaja že dolgo časa, kar potrjuje njeno vpetost v družbeno dogajanje. S področja kulturnega in družbenega življenja, nacionalne zgodovine in sodobnih tokov na Slovenskem, je bila ob koncu občnega zbora sprejeta izjava, v kateri se je matica kritično opredelila do predlaganih sprememb sedanje jugoslovanske ustave in v njej med drugim zapisala, da ti (nedomišljeni) predlogi ne morejo prispevati k reševanju jugoslovanske krize, spodbopavajo pa tudi suverenost slovenskega naroda.

Občni zbor slovenske matice izraža torej zaskrbljenost za nadaljnji svobodni razvoj v Sloveniji in Jugoslaviji, toda ugotavlja tudi uspešno delovanje v zadnjih letih. Navzoči so se dr. Grafenauerju zahvalili za njegovo delo, novi predsednik, ugledni znanstvenik (pa tudi prevajalec iz latinščine, grščine in nemščine) Primož Simoniti pa je dejal, da si bosta on sam in nov upravni odbor prizadevala nadaljevati tako Grafenauerjevo usmeritev kot tudi sedanje razgibano delovanje slovenske matice.

J. Horvat

Obvestilo

Zveza koroških partizanov pripravlja 5-dnevno ekskurzijo na Dunaj in sicer od sobote 7. 5. 1988 do vključno srede 11. 5. 1988.

Točen program in cena bo objavljena v prihodnji številki.

Popravek

V zadnji številki se nam je v poročilo o pogovoru zastopnikov koroških Slovencev z jugoslovanskim veleposlanikom Krstičem vtihotapila neljuba napaka. Krstič je seveda veleposlanik in ne veleposestnik. Napako iskreno obžalujemo!

Dodatek

K članku „1938 – 1988: Prireditve v pomislek“ (Slovenski vestnik, 2. 3. 1988) v katerem je bilo napisano, da je direktor Koroškega deželne arhiva univ. doz. dr. Alfred Ogris v svojem predavanju navedel, da so bili tudi koroški Slovenci za priključitev (k nemškemu rajhu – op. ur.), da pa ni obrazložil, zakaj so tako ravnali, nam je dr. Ogris posredoval dodatek, da je v svojem referatu v okviru šolske prireditve navedel vzrok za zadržanje dr. Tišlerja in dr. Petka, ko je rekel, da je politično vodstvo koroških Slovencev bilo za priključitev k Nemčiji, ker so nacionalsocialisti obljubili, da bodo spoštovali tudi druge narodnosti.“

Slovenke so proslavile mednarodni Dan žena

Tudi letos je Zveza slovenskih žena ob mednarodnem dnevu žensk izvedla posebno proslavo v Mladinskem domu. Da je ta praznik zasidrán tudi v zavesti koroških Slovenk, je dokazala izredno množična udeležba. Prišle so iz vseh predelov južne Koroške, da bi na skupni prireditvi in ob družabnem pomenku proslavile svoj praznik.

Letošnja proslava pa je bila tudi pod vtisom splošnega

razvoja narodnostne politike na Koroškem ter še posebej načrtovanega ločevanja otrok na južnokoroških šolah. Predsednica Milena Gröblacher je v svojem nagovoru poudarila predvsem grozeče posledice ločevanja z vidika slovenskih žena. Že zdaj so v družbi izpostavljene dvojni diskriminaciji: in sicer po spolu in po narodnosti. Ločevanje otrok, oziroma znatno poslabšanje dvojezičnega

pouka pa bi povzročilo, da bi postala slovenska vzgoja še bolj privatna zadeva družine, s tem pa bi naraščala tudi obremenitev slovenskih mater.

Milena Gröblacher pa se je spomnila tudi velikega doprinosa slovenskih žena k osvoboditvi Avstrije izpod nemškega fašizma. Toda ta prispevek uradna Avstrija tudi v spominskem letu na priključitev Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji omalovažuje, odriva ali pa zamolčuje.

Po pozdravnih nagovorih predstavnic ženskih organizacij iz Slovenije, Zveze demokratičnih žena na Koroškem in predsednika ZSO so Sonja Ban, Marinka Lugarič in gojenci otroškega vrtca v Mikschallee oblikovali kulturni spored. Sonja Ban je med drugim s citati nacističnih politikov prikazala ženskam poverjeno nalogo za časa nacionalizma, Lugaričeva je interpretirala pesmi Janka Messnerja, otroci pa so s pesmimi Lenčke Kupperjeve pokazali, kako Avstriji telovadijo, plešejo in spijo.

-ma

Najprisrčnejši pozdrav slovenskim ženam so izrazili varovanci otoškega vrtca.

Slika: Mohar

Ženske pripovedovale o grozotah nacizma!

Ob mednarodnem Dnevu žena je več koroških organizacij priredilo proslavo. Med njimi tudi Zveza demokratičnih žensk, ki se je s svojo proslavo poklonila predvsem žrtvam nacionasocializma. Ob letošnji 50-letnici priključitve Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji so v celovski mestni hiši pripovedovale priče tedanjega časa, med njimi tudi Slovenki Milena Gröblacher in Ančka Kokot.

Najprej je predsednica Zveze demokratičnih žena Irma Schwager pripovedovala o svoji preteklosti: sodelovala je v francoskem odporiškem gibanju, nato pa je imela na skrbi agitacijo proti vojni, proti fašizmu med nemškimi vojaki. Milena Gröblacher, predsednica Zveze slovenskih žena, je govorila o sežiganju knjig po anšlusu, opisovala svoje sodelovanje s partizani, ko je opravljala kurirska in druga dela, pripovedovala pa je tudi o tem, kako so nacisti mnogo njenih najboljših prijateljev in prijateljic zverinsko umorili. Ančka Kokot, ki je bila dolga leta tajnica Zveze slovenskih

žena, pa je opisala svoje izseljeniško življenje. Pripovedovala je, da je eden njenih bratov nosil ujetnikom kruh in zato so ga fašisti obesili. Najhujše pa je bilo doživetje ob vrnitvi na dom: na javnih mestih so jo spet sprejeli bivši nasprotniki. Premagovanje oziroma denacifikacija v Avstriji torej ni uspela!

Tudi Kulturno društvo „Pri Joklu“ je posvetilo mednarodnemu ženskemu prazniku posebno prireditev. Lisbeth N. Trallori, soavtorica zbornika „Dam ti plašč, da ga boš nosila v svobodi (Avstrijske ženske pripovedujejo)“, je brala iz te knjige in orisala tudi njen pomen: „Pokazati hočemo, da niso vsi klonili, da so se ženske uprle tudi za zidovi koncentracijskih taborišč. S knjigo pa želimo prispevati tudi k ohranitvi zgodovine, ki jo nekateri hočejo zatajiti! Saj tudi zadnji dogodki v Avstriji dokazujejo, da prevladuje stališče „nič nisem videl, nič nisem slišal.“ Práv v tem smislu pa hočemo posredovati izkušnje žensk. In práv iz teh se lahko marsičesa naučimo!

Milena Gröblacher in Ančka Kokot sta pripovedovali iz svojega življenja.

Slika: Mohar

5. seminar zgodovinskih prič: potrebno je še mnogo dela!

Letošnji 5. seminar zgodovinskih prič, ki ga vsako leto prireja Zvezno ministrstvo za pouk, umetnost in šport v sodelovanju s komisijo za študij neofašizma, je bil v Solnogradu. Namen tega je nadaljnje šolanje ter koordiniranje dela referentov (zgodovinskih prič) na raznih avstrijskih šolah. Da je ob tem praktično izvajanje v posameznih zveznih deželah dokaj različno, je odvisno predvsem od pristojnih šolskih oblasti. Zvezno ministrstvo za pouk (oddelek za politično izobraževanje) je za ta vprašanja zelo dostopno in je vsem šolskim upravam poslalo tudi odlok, naj pri obravnavi NS-obdobja vključujejo tudi priče tedanjega časa.

Práv z ozirom na spominsko leto je bila udeležba nadpovprečna bodisi s strani prič

sami, pa tudi pedagogov-zgodovinarjev in študentov. Referenti, v glavnem univerzitetni profesorji – zgodovinarji in sociologi – so iz znanstvenih vidikov nakazali teme: „Vzroki, ki so privedli do 11. marca 1938“, „Avstrija v nemški vojski“, „Avstrija in Avstrija v letih 1938–1945“, „Kako je bila v Avstriji predelana doba anšlusa“, ter „Avstrija v oboroženem upor“; stališče avstrijskega prebivalstva do partizanov“. Gledanja znanstvenikov se ob tem niso vedno ujemala s stališči zgodovinskih prič, kar je povsem jasno, saj se neka strogo zgodovinska obravnava večkrat vendarle močno razlikuje od grozotnih, osebnih doživetij ter njihovih okoliščin. Posebno neobremenjena mladina tu in tam težko sledi gotovim, načelnim stališ-

čem žrtev nacifašizma in vsled tega je zanjo nujno potrebna kar najbolj izčrpana informacija. Letos se je srečanja udeležilo sedem koroških Slovencev in tudi vidno število nemškogovorečih sodelovanov. Udeležence povezuje nekdanja skupna usoda, skupno trpljenje žrtev fašizma.

Na seminarju je bilo slišati tudi o neprijetnih, žalostnih primerih današnjega odnosa dela prebivalstva (Dunaj, Gradec) do nekdanjih žrtev fašizma odnosno njihovih zagovornikov. Še mnogo dela nas čaka preden bo naša očetnjava dokončno obdelala in tudi premagala del svoje neslavne zgodovine, ki jo v svetu tudi še dandanes, po 50. letih, vidno obremenjuje.

Franček Černut

Kmetje zaskrbljeni za svojo prihodnost

Krajevni odbor južnokoroških kmetov v Dobrli vasi je na svoji prejšnji seji razpravljal o situaciji kmetov na južnem Koroškem in sprejel sledečo **resolucijo**:

V tem predelu so majhni in srednji kmetje, veliko je tudi gorskih kmetov. V velikovškem okraju znaša letni dovoljeni kontingent mleka na kmetijo le borih 13.000 litrov, čeprav s tem ne pokrijejo potreb! (Velikovška mlekarna mora mleko dovažati iz drugih krajev).

Že iz te težke situacije je razvidno, da za južno Koroško ni mogoče imeti istih meril kot n.pr. za Nižjo ali Zgornjo Avstrijo. Resno se postavlja vprašanje, ali še lahko ohranimo kmetije in s tem podobo južne Koroške.

Nadaljnjo zaskrbljenost povzroča razprava in vsepov-

sod prisotna propaganda za vstop v Evropsko gospodarsko skupnost, kar bi morda koristilo industriji, nikakor pa ne kmetijstvu, ki je že danes nekonkurenčno.

Zato zahtevamo od Koroške kmetijske zbornice in še posebej od obeh zastopnikov Zveze južnokoroških kmetov, da spričo dejstva, da je naše kmetijstvo že itak šibko, pri vseh nadaljnjih pogajanjih – bodisi v diskusijah o novem zakonu o tržnem redu, ali pri razpravah o vstopu v Evropsko gospodarsko skupnost – izrecno upoštevajo izjemno situacijo na Južnem Koroškem in Koroškem nasploh, ter da v ekstremnih primerih izposlujejo izjeme (n.pr. pri kontingentiranju mleka) in sklenejo višje podpore gorskim kmetom.

Olajšave na osnovi novih postavk za leto 1989

iz: Presse, 8. 3. 88

Obdavčljivi dohodek	Letni davek doslej	Letni davek 1989	Letni davčni prihranek	Mesečni davčni prihranek
50.000	0	0	0	0
55.000	0	0	0	0
60.000	0	0	0	0
65.000	2090	0	2090	170
70.000	3440	0	3440	280
75.000	4790	0	4790	390
80.000	6140	0	6140	510
85.000	7490	1400	6090	500
90.000	8840	3300	5540	460
95.000	10.190	4400	5790	480
100.000	11.540	5500	6040	500
110.000	14.840	7700	7140	590
120.000	18.140	9900	8240	680
125.000	19.790	11.000	8790	730
130.000	21.440	12.100	9340	770
140.000	24.740	14.300	10.440	870
150.000	28.040	16.500	11.540	960
160.000	31.340	19.700	12.240	1020
170.000	35.840	22.900	12.940	1070
175.000	37.790	24.500	13.290	1100
180.000	39.740	26.100	13.640	1130
190.000	43.640	29.300	14.340	1190
200.000	47.540	32.500	15.040	1250
220.000	56.540	38.900	17.640	1470
225.000	58.790	40.500	18.290	1520
240.000	65.540	45.300	20.240	1680
250.000	70.040	48.500	21.540	1790
260.000	75.140	51.700	23.440	1950
275.000	82.790	56.500	26.290	2190
280.000	85.340	58.100	27.240	2270
300.000	95.540	64.500	31.040	2580
320.000	106.740	72.900	33.840	2820
340.000	117.940	81.300	36.640	3050
350.000	123.540	85.500	38.040	3170
360.000	129.140	89.700	39.440	3280
380.000	140.340	98.100	42.240	3520
400.000	151.540	106.500	45.040	3750
450.000	179.540	127.500	52.040	4330
500.000	207.540	148.500	59.040	4920
600.000	265.540	190.500	75.040	6250
700.000	323.540	232.500	91.040	7580
800.000	381.540	282.500	99.040	8250
900.000	439.540	332.500	107.040	8920
1.000.000	497.540	382.500	115.040	9580

Velika davčna reforma končno sklenjena!

Po dolgih pogajanjih, odstopu državnega sekretarja Ditzta in velikem nezadovoljstvu postopanjem vicekanclerja Mocka tudi že znotraj ÖVP je končno le prišlo do kompromisa glede davčne reforme, ki bo začela veljati s 1. 1. 1989.

dr. K. SCHELLANDER

Približno tretjini ne bo več treba plačevati davka na dohodke, veljalo bo samo še 5 davčnih tarif, na osnovi katerih bomo plačevali manj davka, istočasno pa bo odpadla večina doslejšnjih davčnih izjem (kdor pa je doslej v veliki meri koristil davčne ugodnosti, bo morda po novem plačeval več davka.) Davek na dohodke od kapitala bo treba plačevati tudi od obresti iz hranilnih vlog in obveznic (izjema: navadna hranilna knjižica s tromesečnim odpovednim rokom) v višini 10%. 13. in 14. mesečna plača bosta obdavčeni kot doslej, isto

velja za odpravnine. Za tiste, ki imajo veliko nadur, pa se bo situacija poslabšala, ker bo po novem prostih davka samo še pet nadur na mesec. Davka na energijo ne bodo uvedli.

Iz obdavčenja so izvzeti dohodki iz dobička življenjskih zavarovalnic, vrednostnih kuponov in mladih delnic. Obdavčevali pa bodo dohodke od obresti in premij pri gradbenem varčevanju. Obstoječi davek na dohodke od kapitala iz udeležbe pri dobičku delniških družb, družb z omejenim jamstvom ali tihih družb se bo povečal od 20% na 25%.

Davka prosti zneski od obresti iz hranilnih vlog in

bančnih dobropisov v višini 10.000 šil. ter 7.000 šil. za deleže od letnega dobička bodo odpadli, pravtako finančni urad ne bo več upošteval gotovih izrednih obremenitev npr. prispevkov moža za otroke iz bivšega zakona. Posebni izdatki bodo priznani samo še v skupnem znesku 40.000 šil. za davkoplačevalca (dodatno 40.000 za nezaposlenega zakonskega partnerja), upoštevali pa se bodo samo do polovice.

Za kapitalne družbe in zadrage je pomembno, da bo veljal enoten korporacijski davek v višini 30% (doslej: 30-55%) neodvisno od tega, če dobiček ostane v podjetju ali se izplača družabnikom. Pri investicijah bo odpadla možnost predčasnega odpisovanja, investicijski sklad se bo znižal na 10%, prosti znesek za investicije v višini 20% pa bo ostal nespremenjen.

V tabeli nove davčne stopnje od 1. januarja 1989 dalje.

GAST '88: Močna prisotnost Jugoslavije

20. jubilejni sejem „Gast '88“ od 19. do 24. marca v Celovcu bo – to lahko ugotovljamo že pred začetkom – sejem novih rekordov. Prvič v zgodovini pričakuje prireditelj tega iz leta v leto uspešnejšega sejma ne samo rekordno število obiskovalcev (računajo s 70.000!), temveč tudi razstavljalcev. Najavilo se je namreč skupno 706 razstavljalcev in firm iz 24 držav, med njimi je tudi Jugoslavija, ki bo na tem strokovnem sejmu prisotna z 18 podjetji.

Jugoslovanski razstavljalci bodo svojo ponudbo avstrijski in mednarodni javnosti predstavili v sejmski hali 17. Poleg opreme za gastronomijo in hotele bodo jugoslovanske firme (v prvi vrsti iz

Slovenije) razstavljale tudi stroje za gostinska podjetja ter ponudile obiskovalcem jugoslovanske kulinarne specialitete.

Program letošnjega jubilejnega sejma „Gast '88“ je mnogovrsten in predstavlja brez dvoma močno spodbudo turističnemu gospodarstvu v deželi. V primerjavi s prejšnjimi sejmi so ponudbo razširili tudi na vse vrste živil in žganih pijač, prvič pa bo na sporedu tudi „sejem piva“ z nad 200 vrstami iz različnih držav. Veliko število obiskovalcev bodo gotovo pritegnila tudi nacionalna in mednarodnega tekmovanja ter vrsta strokovnih simpozijev.

Jugoslovansko ponudbo so avstrijskim novinarjem včeraj dopoldne na tiskovni konfe-

renci v hotelu Kompas na mejnem prehodu Ljubelj predstavili predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije, Komiteja za turizem Slovenije, sejmov in carine, prisotni pa so bili tudi razstavljalci, ki so novinarje seznanili s svojim proizvodnim programom, še posebej s področja vinarstva, slaščičarstva, ožjega področja mesne predelave in turističnih posebnosti Solkana, Nove Gorice in Portoroža.

Preko celovškega sejma se tudi Jugoslavija prizadeva izboljšati svojo turistično bilanco predvsem z zahodnimi deželami, med katerimi imajo avstrijski turisti pomembno mesto, saj so po številu nočitev v Jugoslaviji kar na 3. mestu. **Ivan Lukan**

GAST '88

OD 19. DO 24. MARCA
VSE ZA GOSTINSTVO

OPREMA za
TURISTIČNA PODJETJA

VSE VRSTE ŽIVIL IN ŽGANIH PIJAČ –
V PRODAJI NA DEBELO IN DROBNO

AVSTRIJSKI SEJEM PIV Z NAD 200 VRSTAMI

SEJMI V

NACIONALNA
MEDNARODNA
TEKMOVANJA

...TJA, LE TJA!

Die KELAG zeigt auf der Gast:

Neue Technik spart Strom

Wir beraten Sie auch in allen
Energie- und Tariffragen.
Besuchen Sie uns in Halle 5.

kelag
KÄRNTNER ELEKTRIZITÄTS-AG

- Neue Koch-Technik
- Neue Wasch-Technik
- Neue Spül-Technik
- Neue Kühl-Technik
- Neue Licht-Technik

„Neue Technik spart Strom“

Die KELAG-Ausstellung auf der GAST 1988 steht ganz im Zeichen des Stromsparens. Mit fünf Gerätegruppen wird gezeigt, wie man durch Einsatz moderner Technik entscheidende Einsparungen beim Stromverbrauch erzielen kann. So werden etwa im Blickpunkt „Moderne Wäschtechnik spart Strom“ die neuesten Gewerbe-Waschvollautomaten mit extrem niedrigem Stromverbrauch gezeigt. Gegenüber den bisherigen Modellen verbrauchen diese um 45 Prozent weniger Strom. Ein weiteres Thema sind die neuesten Beleuchtungskörper. Sie ermöglichen eine Einsparung von bis zu 80%.

16. – 22. 3.

TV AVSTRIJA 1

TV AVSTRIJA 2

TV LJUBLJANA

V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI

SR

10.30 Airport – film; 16.30 Čudežne banane – lutkovne igre; 16.55 Poročila za otroke; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Opereta – film; 22.00 Pest upornikov; 23.25 Petrocelli – detektivka; 01.5 Aktualno.

16.00 Wurlitzer; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Pan-optikum; 18.30 Avstrija v sliki; 19.30 Čas v sliki – Znanje aktualno – Kulturni žurnal; 20.15 Smrtna ljubezen; 21.45 Obrazi Evrope; 21.55 Stranski pogledi; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Šport – v načrtu Real Madrid – Bayern-München; Poročila.

15.40 Videostrani; 15.55 Osmi dan; 16.35 Mostovi; 17.05 Tuji jeziki; 18.15 Pokazi mi, kako; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 20.05 Leta nevarnega življenja; 22.00 Plesni nouturno: Spevi potovanj v notranjost; 22.15 Dnevnik; 22.30 Jurkloster; 23.10 Videostrani.

ČE

10.30 Opereta – film; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.10 Pustite nas živeti; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Živali, klovn in akrobati; 21.55 Sirena v svetlem; 23.30 V 10 nadaljevanjih – Uporniki Liang šon poja; 0.15 Poročila.

16.00 Wurlitzer; 17.15 Yintyang – pustolovščine s Kitajske; 18.00 Nogomet in toto; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki – Znanje aktualno – Kulturni žurnal; 20.15 Notranjopolitični report; 21.05 Dynasty – Denverjev klan; 21.55 Stranski pogledi; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2; Poročila.

16.20 Videostrani; 16.35 Mozaik; 17.30 Studio je vaš; 18.15 Naša pesem; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.00 Vreme; 19.01 Obzornik; 19.13 TV okno; 19.18 Zrno; 19.30 Dnevnik; 20.05 Tednik; 21.10 Fanny in Alexander; 22.25 Dnevnik; 22.40 Jubilejna teveteka; 0.05 Videostrani.

PE

10.30 Sirena v svetlem; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Calimero; 17.30 Okoli sveta; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Stari – smrt redko pride sama; 21.20 Nekoč; 22.05 Šport; 22.35 Pain-box – pustolovščina za oči; 23.00 Prijateljska smrt; 0.20 Map of Dreams.

16.00 Wurlitzer; 17.30 Divjim živalim na sledi; 18.00 2X7 – 7 dni sporeda na 2 kanalih; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki – Znanje aktualno – Kulturni žurnal; 20.15 Ribariti za vsako ceno; 21.20 Sodobniki; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Sedem samurajev – film; 1.00 Bandit Zhobe.

16.20 Videostrani; 16.35 Mozaik; 17.35 V znamenju dvojčkov; 17.50 Grizli Adams; 18.15 20 ton na dan; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.20 Kir royal; 21.25 Zmagoslavje zahodne civilizacije; 22.15 Dnevnik; 22.30 Kronika srečanj gledališč Alpe-Jadran; 0.30 Videostrani.

SO

10.35 Lovite lisjaka; 14.30 Še enkrat bi moral biti dvajset; 16.00 Wurlitzer za otroke; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Čudežna dežela glasba; 17.30 Pet prijateljev „Na veli voznji; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 19.00 Veselo v soboto; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Pesmi, ki so bile prepovedane;

13.20 Opera – La Traviata; 15.15 Klub XL; 16.00 Mai liabe Weis – glasbena oddaja; 17.00 Draga družina; 18.00 Trailer; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki – Znanje aktualno – Kulturni žurnal; 20.15 Sneg na Killimadžaru; 22.05 Šport; 22.35 Po nalogu zmaja; 0.30 Aktualno; 0.35 Ne ustrelite ga.

10.50 Studio je vaš; 11.35 Naša pesem; 12.05 Omizje; 14.05 Jubilejna teveteka; 16.50 Videostrani; 17.05 Blodnjak orientacijskega tekača; 18.25 Da ne bi bolelo; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.20 Žrebanje; 20.30 Vrnitev v paradiz; 21.20 Križ kraž; 22.45 Dnevnik; 23.00 Rdeči baron.

NE

9.50 Naš kozmos; 11.00 Ura tiska; 14.25 Past za nevesto; 16.15 Poročila za otroke; 16.25 Risanke; 16.50 Ena, dva ali tri; 17.35 Helmi; 17.40 X-Large; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Naša Državna opera v 3. raji; 21.15 Matere; 22.05 „Spektrum“; 22.55 Veselje do glasbe; 23.40 Aktualno.

9.55 Poljub Tosce – dokumentarni film; 13.00 Športni popoldan; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Mi-specialno; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega tožilca; 20.15 Štiri pesti proti Riu; 22.10 Prvo hrepenenje; 23.40 Sedem dni športa; 0.00 Aktualno; 0.05 Čikago 1930.

9.20 Živ žav; 10.15 Grizli Adams; 10.15 Vrnitev v paradiz; 11.30 Domači ansambli: Ansambel Vita Muženiča; 15.50 Videostrani; 16.05 Kako zelena je bila moja dolina; 17.00 Macao; 18.15 Slovenci v zamejstvu; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Trst via Skopje; 21.05 Zdravo; 22.35 Videostrani.

PO

10.30 Še enkrat bi moral biti dvajset; 16.30 Am, dam, des; 17.05 D'artagnan in trije mušketirji; 18.00 Mi; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Mike Hammer; 22.05 Tiha lepota – naravni parki Štajerske; 23.05 Glasbena scena '88.

16.00 Wurlitzer; 17.30 Nova tovarna; 18.00 Lindstraße; 18.30 Avstrija v sliki; 19.30 Čas v sliki – Znanje aktualno – Kulturni žurnal; 20.15 Klinika v Schwarzwaldu; 21.00 Novo v kinu; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Filmi naših sosedov „Švica“ Rekord; 23.45 Aktualno; 23.50 Columbo; 0.50 Poročila.

10.30 Prijatelj Eddija Coyla; 16.55 Videostrani; 17.10 Naš utrip; 17.25 Zrcalo tedna; 17.40 Radovedni taček; 17.55 Legende sveta: Marko; 18.20 Boj za obstanek; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 20.05 Intimni stik; 21.05 Aktualno; 21.45 Dnevnik.

TO

10.30 Štirje sodi za Rio; 13.50 Šport – Slalom moški; 16.30 Am, dam, des; 17.07 Pinocchio; 17.30 Oddaja z miško; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Angel na zemlji; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Naš kozmos II; 21.07 Dediščina Guldenburgov; 21.55 Superflip; 22.22 Grešni kozel.

10.55 Šport – Slalom moški; 16.0 Wurlitzer; 17.30 Orientacija; 18.00 Alf; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki – Znanje aktualno – Kulturni žurnal; 20.15 Dingsda – otroci zastavljajo uganke; 21.07 Inozemski report; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.00 Klub 2; Poročila.

16.25 Videostrani; 16.40 Mozaik; 17.40 Pamet je boljša kot zamet; 17.45 Tedenski zabavnik; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.05 Rokoborec; 21.35 Osmi dan; 22.15 Dnevnik; 22.30 Videogodba; 23.15 Videostrani.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Torek, 15. 3.
Križa brez konca:
Glasbena šola
na Koroškem

Sreda, 16. 3.
Dobra volja je najbolja.
Pesmi in melodije, ki jih
radi poslušate.
Večerna 21.00–22.00
Zvočno pismo – Slo-
venski zbori – resna
zborovska glasba

Četrtek, 17. 3.
Rož–Podjuna–Zilja

Petek, 18. 3.
Koroški liki
(dr. R. Vospornik)

Jezikovni pogovori
(prof. J. Messner)

Sobota, 19. 3.
Duhovni nagovor
(p. Rafo Pinoso)
Voščila (D. Urschitz)

Nedelja, 20. 3.
Abeceda slovenskih
popevk – 2.

Ponedeljek, 21. 3.
Pesmi zatiranih.
Koncert mešanega
pevskega zboru
Rož iz Šentjakoba.

Torek, 22. 3.
Shujševalna kura

Shujševalna kura

Torek, 22. marec (po obzorniku)

Kaj bi dala, da bi bilo moje telo spet vitko, se v teh tednih sprašuje marsikatera zrelejša in tudi mlajša ženska, ki redno stopa na tehtnico in prosto po pesmi na njej ugotavlja: „Ah, ta šmentana vaga, sama mi nič ne pomaga.“ In če nato še življenjski partner ugotavlja, da je precej celulitisa tudi že na sedalu, je obup popoln.

Da ne bo zamere pri lepem spolu, moramo povedati, da se z odvečnimi kilogrami bore tudi moški, še bolj kot ženske, vendar vemo, da gre pri ženskah že zaradi njihove narave za večjo psiho-fizično obremenitev: fizično zaradi odvečnih kilogramov, psihično pa zaradi občutkov zunanega izgleda. Kot rečeno, vaga nič ne pomaga. Odločiti se je treba za zdrav način življenja. Pesem sicer poje tudi o tem, kako se njemu dopade roka njena, ko ga boža debela deklica, vendar je vprašanje, kako dolgo.

Kaj storiti, bodo v torek v slovenskem radijskem sporedu povedali strokovnjaki.

Ribolov za vsako ceno?

Petek, 18. 3. 1988, TV A2, 20.15 – V avstrijskih vodah zdavnaj ni več toliko rib, da bi lahko lovilo vseh okrog 300 000 ribičev. Zato je potrebno letno „primanjkljaj“ nekako nadomestiti. Letno vsadijo v naše vodovje več milijonov rib in tako omogočijo državljanom veselje ob ribolovu. Tudi to je menda gospodarstvo!

Prepovedane pesmi Svet ognja in ledu

Sobota, 19. 3. 1988, TV A1, 20.15 – V tej oddaji avstrijska televizija predstavlja izključno tisto glasbo, ki je bila z vkorakanjem Hitlerjevih čet v Avstrijo prepovedana, ker ni ustrezala „vrednotam“ nacionalnega socializma.

Torek, 22. 3. 1988, TV A1, 20.15 – Mars in Venera, svet ognja in ledu je geslo oddaje „Naš kozmos“. Z optičnimi triki bodo predstavljena do danes javnosti vedena, ker ni ustrezala „vrednotam“ nacionalnega socializma.

Leto nevarnega življenja

Sreda, 16. 3. 1988, TV LJ1, 20.05 – Film „Leto nevarnega življenja“ dokaj avtentično pripoveduje o dogodkih, ki so pripeljali do propada vstaje v Indoneziji leta 1965. Posneli so ga na Filipinih, ki so bili takrat še mirno ameriško prizorišče pod Marcosovim nadzorstvom. Leta nevarnega življenja postvarjajo atmosfero nasilja in intrig, v katerih se je znašla skupina novinarjev in poročevalcev, ki so spremljali viharne dogodke.

Drugo ime za ljubezen Živalce v studiu

Četrtek, 17. 3., TV LJ1, 11.00 – Avstralcem je uspelo posneti odlični film „Drugo ime za ljubezen“, v katerega so vnesli svoj prostor in svoj pogled. Kakšno je drugo ime za ljubezen in kaj naj bi bila nespodobna slast? Odgovor si oglejte sami.

Četrtek, 17. 3. 1988, TV LJ1, 17.30 – Moja živalca in jaz je 1. oddaja RTV Ljubljana, v kateri so sodelovali mladi gostje s svojimi zvestimi štirinotnimi, pernatimi in drugimi prijatelji. Včasih naj bi bila nespodobna slast? Odgovor si oglejte sami.

Kir Royal – nemška smetana

Petek, 18. 3. 1988, TV LJ1, 20.20 – Kir Royal je koktajl iz šampanjca in ribezovega likerja, dobro znan predvsem v Franciji, povsod drugod pa cenjen kot zaščitni znak sprejemov in zabav visoke družbe. Nadaljevanje s tem naslovom je bila v Nemčiji zaradi satirične osti razkrinkavanja te družbene plasti zelo popularna. Njen glavni junak je Baby Schimmerlos, časopisni reporter, ki razkrinkava smetano nemške družbe.

Gledališče A. Walla

Petek, 18. 3. 1988, TV LJ1, 22.30 – Prva od treh oddaj kronike letošnjega srečanja gledališč Alpe-Jadran bo gledalcem približala predstave prvih treh dni goriške prireditve. Naslednji oddaji bosta 21. in 24. marca.

Nedelja, 20. 3. 1988, TV A1, 22.05 – August Walla je ustvaril svoj umetniški svet v umetniški delavnici Guggin. Le-to je deželna bolnica za psihiatrijo, kjer se „bolniki“ v terapevtske namene z uspehom posvečajo umetnosti.

Rudolf Schober, Hermann Langbein in režiser ter avtor dr. Karl Brousek bodo v oddaji „Pasaremos“ spregovorili o Avstrijah v španski državljanjski vojni. Oddajo si lahko ogledate v torek, 22. 3. 1988 ob 17. uri na drugem televizijskem sporedu ORF.

SAK želi v četrto kolo!

**SLOVENSKI
VESTNIK**
ŠPORT

Kdor je videl, kako zagnano se igralci SAK-ja pripravljajo na pokalno tekmo s Steyrom, ve, da so odločeni doseči četrto kolo pokalnega tekmovanja.

Ves teden so se igralci Slovenskega atletskega kluba intenzivno pripravljali v Umagu na prvenstveno sezono, predvsem pa na pokalno tekmo s Vorwärts Steyrom, ki bo na velikonočno nedeljo, 3. aprila ob 16. uri na ASV-igrišču v Trnji vasi. Ravno to igrišče bi utegnulo biti za SAK velika prednost. Predsednik kluba Albin Waldhauser je v razgovoru dejal: „Na tem igrišču nismo izgubili še nobene pokalne tekme. Poznamo ga, vajeni smo ga, predvsem pa so ga vajeni obiskovati tudi naši navijači. Prav na gledalce pa zelo računamo, saj bomo z njimi potrebovali dvanajstega moža. Lahko pa rečem, da so odbor SAK-ja in sponzorji tekme svoje že prispevali, zdaj pa so na vrsti igralci ter naši navijači!“

Tekmo sta podprla podjetje Obir/Hago ter Slovenski vestnik, ki sta prevzela stroške zanj in tako slovenskemu klubu šele prav omogočila nastop v tretjem pokalnem kolu. Waldhauser: „Brez te podpore bi šlo zelo težko, ker so finančne potrebe zelo visoke.“ – Vstopnice dobite od petka dalje v obeh slovenskih knjigarnah, na uredništvu SV in pri članih SAK.

Prizadevnost igralcev je zelo velika. In prav v tem je treba iskati tudi vzrok za dosedanje dobre uspehe v pokalnem tekmovanju. Tudi za tekmo s Steyrom velja, da se bodo igralci borili do zad-

nega. O tem nam je kapetan Marjan Velik dejal: „Naš prvi cilj je, da napredujemo. Zato bomo žrtvovali vsako minuto prostega časa, na tekmi sami pa se bomo potrudili do zadnjega! Ohraniti hočemo pozitivno pokalno tradicijo!“

Obeta se torej prava borba za zmago. Predvsem računa SAK tudi s tem, da bo nasprotnik zaradi tekme s celovško Austro (dan poprej) le nekoliko utrujen, tako da se bodo možnosti moštva povečale, če bo uspelo prestat prvo polovico brez protizadetka! Da je SAK sposoben premagati nasprotnika, ki ima v svojih vrstah tudi profesionalce, je dokazal že lani, ko je na domačem igrišču premagal celo LASK.

Waldhauser se je pomiril, ker poškodbe Burgerja, Hanserja in Velika le niso težje, in bodo lahko nastopili na pokalni tekmi. Vprašljiv je le nastop Aleksandra Čertova. Kdo bi igral na njegovem mestu? Waldhauser pravi: „To je zadeva trenerja! Na vsak način pa smo tudi že v prijateljskih tekmah v Umagu preizkušali nekaj variant!“ – Potrebne bodo za pokalno tekmo pa tudi za prvenstveno 4. aprila proti Beljaku.

Andrej Mohar

Zadnja vest: NTK Celovec I. proti KAC 6:4. Točke: Smrtnik 3, Kupper 2, Smrtnik/Kupper. S tem je NTK praktično že prvak drugega razreda sredina.

Na pripravi je Slovenski atletski klub dodelal svojo linijo.

Slika: SAK

Šah: Cartrans tokrat podlegel

Sahisti SŠZ Cartrans šokirani! Slovenska ekipa je v nedeljo podlegla moštvu iz Frantschacha z rezultatom 3,5:4,5. Frantschach je zadnji na lestvici spodnje lige in se zaradi tega bori z vsemi silami proti izpadu. Proti Cartransu je igral v najmočnejši postavi. Temu nasprotno pa so Cartransani imeli večje probleme s številom igralcev – cela vrsta šahistov je morala peti v Beljaku. Tako prva in osma deska pri slovenskem moštvu nista bili zasedeni. Povrh tega pa je še nesrečnež Alojz Gallob izgubil dobljeno partijo, ko je hotel matirati nasprotnika z damo na pokritem polju. Suvereno sta spet igrala Justin Polanšek in Herbert Rulitz. Res, prava škoda za zgubljeno tekmo!

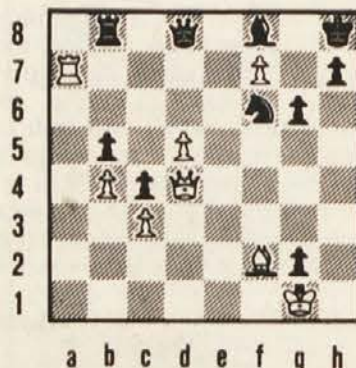
Rezultati

Spodnja liga: WSV Frantschach – SŠZ Cartrans 4,5:3,5. Polanšek 1, Alojz Gallob, Franci Rulitz (oba 0), Ivko Ferm 1, Herbert Rulitz 1, Lukan remi. **2. razred:** SŠZ Posojilnica Celovec II – Sveče II 6:2. Moštvi SŠZ sta v sredini lestvice.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

RAZUVAJEV – MATANOVIČ

(Ljubljana 1973)

Šentjanž čez vse!

„Tovarna smučarskih talentov“, kakor so na koroškem ASKÖ-prvenstvu poimenovali ekipo ŠD Šentjanž, se je tudi na tej tekmi uveljavila. Pri otrocih je zmagal kdo drugi kot Daniel Užnik pred svojim klubskim kolegom Dominikom Kropivnikom, ki je tako dosegel svoj najboljši rezultat v letošnji zimi. Pa tudi Dunja Jamnig, ki letos prvič tekmuje pri mlajših šolarkah, je spet peljala v starem stilu in zaostala za starejšimi tekmovalkami le za sekundo in pol. Tretja v tej skupini je bila Silvana Oraže. Kar vsa tri prva mesta so pobrale Tatjana Zablatnik, Marion Maloveršnik in Birgit Filipič pri deklicah, medtem ko se je Klavdija Kropivnik v ženski skupini uvrstila na drugo mesto. V starostni skupini II je zmagal trener Šentjanžčanov Erih Užnik, čeprav je imel štartno številko 174.

Uspešna je bila tudi druga garnitura: v Podnu so zmagali Eva Moschitz, Katja Malle, Andreja in Martin Gabriel ter Peter Moschitz. Zdaj se bodo Šentjanžčani pomerili na rožanskem prvenstvu, ki bo to soboto v Selah (na Pušeljčevem bregu ob 13. uri).

Dunja Jamnig

Dominik Kropivnik Slika: Mohar

Ureja: Silvo Kovač

TERMINI

NAMIZNI TENIS

Četrtek, 17. 8.: Sele IV – DSG Borovlje (19).
Petek, 18. 8.: Sele II – Podkrmos (19), Sele III – Kelag (19).
Sreda, 23. 3.: Podkrmos – NTK Celovec II (19).

SMUČANJE

Sobota, 19. 3. 1988: Rožansko prvenstvo na Pušeljčevem bregu v Selah (13).
Nedelja, 20. 3.: Primeralna tekma Koroška-Štajerska-Slovenija (Peca, 10).

SMUČARSKI SKOKI

Sobota, 19. 3. in nedelja, 20. 3.: Finale svetovnega pokala (Planica, 13).

SANKANJE

Sobota, 19. 3.: Ljudska sankarska tekma SŠK Obir (Lepena/Koprivna, 14).

ODBOJKA

Četrtek, 17. 3.: ASKÖ Beljak – SŠK Dob/Aich (Šentmartin, 20).

Slika: Mohar

Klavdija Miklau

je dosegla na sankarski tekmi v Lesachtalu odlično tretje mesto, njen brat Adi (pravtako član SŠK Obir) pa je zmagal v mladinskem razredu. V avstrijski vrh sta se uvrstila tudi Fridi Osojnik (četrti), in Vili Urschitz (peti), kar je tem bolj pomembno, ker so bili na štartu tudi svetovni in evropski prvaki. Zaključek sezone pa bo to soboto, ko SŠK prireja v Lepeni ljudsko sankarsko tekmo.